

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓
ภาคกลางและภาคตะวันออก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๑.๑

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส ๖๙๑ ค

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ภาคกลางและภาคตะวันออก.

กรุงเทพฯ : สกศ., ๒๕๔๗.

๑๔๐ หน้า

ISBN : 974-650-508-4

๑. ครูภูมิปัญญาไทย - ภาคกลางและภาคตะวันออก ๒. ชื่อเรื่อง

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ภาคกลางและภาคตะวันออก

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ ๕๖/๒๕๔๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

เมษายน ๒๕๔๗

จำนวนพิมพ์

๒,๐๐๐ เล่ม

ISBN

974-650-508-4

จัดพิมพ์และเผยแพร่

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

ถนนสุขโยทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๘-๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๑๒, ๒๕๒๑

โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๑๑๒๙

Web Site : <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

คำนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเรียนรู้เพื่อความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและการเรียนรู้ที่เป็นสากล เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับสังคมไทยในอนาคตให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่สากลบนพื้นฐานของภูมิปัญญาไทย

ในส่วนของภูมิปัญญาไทยมีสาระและองค์ความรู้ที่เป็นมรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยสำหรับการเรียนรู้อยู่อย่างหลากหลาย โดยในปัจจุบันนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ได้กำหนดขอบข่ายภูมิปัญญาไทยเพื่อนำเข้าสู่การศึกษาอย่างน้อย ๙ ด้าน ได้แก่ ภูมิปัญญาไทยด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ด้านโภชนาการ

เพื่อให้การส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้ดำเนินการสืบค้น สรรหา คัดเลือก และยกย่องครูภูมิปัญญา ได้แก่ บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใดที่ เป็นผู้สร้างสรรค์สืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งในปัจจุบันได้ดำเนินการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทยไปแล้ว ๓ รุ่น จำนวน ๑๓๑ คน

หนังสือครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ภาคกลางและภาคตะวันออก เป็นหนังสือที่ได้บันทึกประวัติชีวิต การเรียนรู้ การสืบสาน การสร้างสรรค์ และนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยเข้าสู่การศึกษาของครูภูมิปัญญาไทย ภาคกลางและภาคตะวันออก เพื่อเป็นบทเรียนชีวิต และเป็นแนวทางในการนำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หวังว่าหนังสือครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ภาคกลางและภาคตะวันออก จะเป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับการนำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาของชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

๕๐ ๓๕
๑

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการสภาการศึกษา

ครุภูมิปัญญาไทย

ภาคกลางและ ภาคตะวันออก

- พระครูนิวริฐธรรมชั้นธี
- พระอธิการมนัส ชั้นติธัมโม
- นายกฤษณ์ ฤทธิเดชา
- นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์
- นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล
- นายพิเนตร น้อยพุกธา
- นางมนรัตน์ สารภาพ
- นายล้วน ดนตรี
- นายสรณพงษ์ บัวโรย
- นายเสน่ห์ แจ่มจिरารักษ์
- นายอุดม กลีบมาลัย
- นายอำนาจ มณีแสง

สารบัญ

หน้า

ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิ ปัญญาไทย รุ่นที่ ๓	๖
ความเป็นมาการยกย่องเชิดชูเกียรติครุ ภูมิปัญญาไทยของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	๙
● พระครูนิวริฐธรรมชั้นธี	๑๗
● พระอธิการมนัส ชั้นติธัมโม	๒๓
● นายกฤษณ์ ฤทธิเดชา	๓๑
● นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์	๔๑
● นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล	๔๙
● นายพิเนตร น้อยพุกธา	๕๗
● นางมนรัตน์ สารภาพ	๖๕
● นายล้วน ดนตรี	๗๓
● นายสรณพงษ์ บัวโรย	๘๑
● นายเสน่ห์ แจ่มจिरารักษ์	๘๙
● นายอุดม กลีบมาลัย	๙๗
● นายอำนาจ มณีแสง	๑๐๗
ภาคผนวก	
● คำบรรยายพิเศษของ เลขาธิการสภาการศึกษา	๑๑๘
● ทำเนียบและที่อยู่ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓	๑๒๙
● คณะผู้จัดทำ	๑๔๐

ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓

ตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทย โดยสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาใน ๙ ด้านได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย ทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นั้น

บัดนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ ดังนี้

๑. ครูภูมิปัญญาไทยภาคเหนือ

๑.๑ พระสุธรรมมุนี	ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
๑.๒ นายใจคำ ตาปัญญา	ด้านศิลปกรรม
๑.๓ นายจำเนียร ใจอ่อน	ด้านการแพทย์แผนไทย
๑.๔ นายจันทร์ดี แก้วขุ่ม	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๑.๕ นายประนอม พลวิชัย	ด้านการแพทย์แผนไทย
๑.๖ นายประเสริฐ วงศ์สีสม	ด้านศิลปกรรม
๑.๗ นายมานพ ยาระณะ	ด้านศิลปกรรม
๑.๘ นายวงศ์ แก้วใจมา	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑.๙ นายสิงห์แก้ว มโนเพ็ชร	ด้านศิลปกรรม
๑.๑๐ นางสุนทรี ขนาดนิต	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๑.๑๑ นายอรุณ ทิพย์วงศ์	ด้านศิลปกรรม

๒. ครุภูมิปัญญาไทยภาคใต้

๒.๑ นายกระจำง พุทศศรี	ด้านศิลปกรรม
๒.๒ นายกฤษา วิมลเมธี	ด้านการแพทย์แผนไทย
๒.๓ นายจิระศักดิ์ ท่อทิพย์	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒.๔ นายจำนง กาญจนโสภณ	ด้านการแพทย์แผนไทย
๒.๕ นายไชยยุทธ ปิ่นประดับ	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๒.๖ นางถนอม ศิริรักษ์	ด้านโภชนาการ
๒.๗ นางสาวนพมาศ พรหมนุชาธิป	ด้านศิลปกรรม
๒.๘ นายนิยม บำรุงเสนา	ด้านศิลปกรรม
๒.๙ นายมณูญ ไยบัวทอง	ด้านเกษตรกรรม
๒.๑๐ นายมูหามะสุกรี มะสะนิง	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ครุภูมิปัญญาไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๑ นายแก่นฟ้า แสนเมือง	ด้านเกษตรกรรม
๓.๒ นางสาวขวัญดิน สิงห์คำ	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓.๓ นายทองเจริญ ดาเหลา	ด้านศิลปกรรม
๓.๔ นายบุญเกิด พิมพ์รเมธากุล	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๓.๕ นายประพนธ์ พลอยพุ่ม	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๓.๖ นายผาย สร้อยสระกลาง	ด้านเกษตรกรรม
๓.๗ นายพงษ์พัฒน์ ฝางแก้ว	ด้านศิลปกรรม
๓.๘ นายมนัส สุขสาย	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๓.๙ นายสมคิด สอนอาจ	ด้านศิลปกรรม
๓.๑๐ นายสมใจ ภูผาสุข	ด้านเกษตรกรรม
๓.๑๑ นายสลา คุณวุฒิ	ด้านศิลปกรรม
๓.๑๒ นางเอี่ยม แยกดี	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๔. ครุภูมิปัญญาไทยภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง

๔.๑ พระครูนิวริฐธรรมชั้นธ	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๔.๒ พระอธิการมนัส ขนุติธมโม	ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
๔.๓ นายกฤษณ์ ฤทธิเดชา	ด้านศิลปกรรม
๔.๔ นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์	ด้านการแพทย์แผนไทย
๔.๕ นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล	ด้านเกษตรกรรม
๔.๖ นายพิเนตร น้อยพุทธา	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๔.๗ นางมนรัตน์ สารภาพ	ด้านโภชนาการ
๔.๘ นายล้วน ดนตรี	ด้านศิลปกรรม
๔.๙ นายสรณพงษ์ บัวโรย	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔.๑๐ นายเสน่ห์ แจ่มจิรารักษ์	ด้านศิลปกรรม
๔.๑๑ นายอุดม กลีบมาลัย	ด้านเกษตรกรรม
๔.๑๒ นายอำนาจ มณีแสง	ด้านภาษาและวรรณกรรม

ประกาศ ณ วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

๙๐ นร -
๑ _____

(นายรุ่ง แก้วแดง)

รักษาราชการแทน เลขาธิการสภาการศึกษา

ความเป็นมา การยกย่องเชิดชูเกียรติ

ครูภูมิปัญญาไทย

ของ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา ๔๖ มาตรา ๖๙ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๒๘๙ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรม การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาทั้งยังกำหนดให้มีการนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ยกย่อง เชิดชู ผู้ที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาไว้ด้วย นั้น

เพื่อให้มีการนำองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทย ขึ้นเพื่อดำเนินการสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญา ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการ ศึกษาอย่างเป็นทางการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ในการจัดการศึกษา นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อให้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาที่ท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่ออกมาใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญา มีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

๑. ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสาน องค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร ด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีเหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. ด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

๕. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการด้านการสะสมและบริหารกองทุน และสวัสดิการชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปแบบของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึง

ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

๖. ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และ นันทนาการ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาวรรณกรรมท้องถิ่นและการจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟู การเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ

๘. ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ได้แก่ ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้ หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เช่น การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข่า

๙. ด้านโภชนาการ ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหาร และยาที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

ครูภูมิปัญญา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำนิยามความหมายของครูภูมิปัญญาและครูภูมิปัญญาไทยไว้ดังนี้

ครูภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการยกย่องให้เป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อยกย่องครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓

องค์ประกอบการพิจารณาผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นครูภูมิปัญญาไทย มี ๓ ด้าน ประกอบด้วย

- (๑) คุณลักษณะส่วนบุคคล
- (๒) การถ่ายทอด
- (๓) การยอมรับในสังคม

โดยรายละเอียดในแต่ละเรื่องมีดังนี้

๑. คุณลักษณะส่วนบุคคล

- (๑) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม
- (๒) มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้นๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง
- (๓) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- (๔) ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ
- (๕) มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ
- (๖) เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหา
- (๗) มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ

๒. การถ่ายทอด

- (๑) มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน
- (๒) มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย
- (๓) มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง
- (๔) มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- (๕) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในภูมิปัญญา ด้านนั้น ๆ
- (๖) มีการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ

๓. การยอมรับในสังคม ประกอบด้วย

- (๑) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- (๒) ได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้น ๆ ในระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคหรือประเทศ หรือนานาชาติ

เกณฑ์การประเมินผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อผ่านการคัดเลือก

- (๑) ผู้ทรงภูมิปัญญาต้องผ่านเกณฑ์ทั้ง ๓ ด้าน รวม ๑๑ ข้อ เป็นอย่างน้อย
- (๒) ในจำนวนเกณฑ์ ๑๑ ข้อดังกล่าว ผู้ทรงภูมิปัญญาต้องผ่านเกณฑ์บังคับ ๗ ข้อ

ได้แก่

- ข้อ ๑.๒ มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้นๆ อย่าง ชัดเจนถูกต้อง
- ๑.๓ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ๑.๗ มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ
- ๒.๒ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย
- ๒.๓ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง
- ๒.๔ มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ๓.๑ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๔๕ คน โดยได้เข้ารับเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ จาก นายรุ่ง แก้วแดง เลขาธิการสภาการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ คุรุภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของเข็ม

เป็นช่อด้ายกระจิงตาอ้อย ๙ ช่อ แทนภูมิปัญญาไทย ๙ ด้าน ประกอบด้วยข้อความคุรุภูมิปัญญาไทย

ความหมาย

หมายถึงความเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของคุรุภูมิปัญญาไทยด้านใดด้านหนึ่งใน ๙ ด้าน ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การแพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุนและธุรกิจ ชุมชน ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม ปรัชญา ศาสนา และประเพณี และโภชนาการ

ผู้ออกแบบ

นายนนทิวรรณ จันทนะผลิน อาจารย์ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระครูนิวาสธรรมขันธ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

คำประกาศเกียรติคุณ
พระครูนิวริฐธรรมชั้นธ
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

พระครูนิวริฐธรรมชั้นธ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้มีความรู้แตกฉานทางด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เชี่ยวชาญในเรื่องศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ ริเริ่มให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูบูรณชุมชนจันทน์ โดยใช้ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และประเพณี เป็นสื่อในการรวมพลังศรัทธาสรางพิพิธภัณฑ์จันทน์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านการศึกษ ของท้องถิ่น และแก่ผู้สนใจทั่วไป

การที่พระครูนิวริฐธรรมชั้นธ นำความรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด และสาธิตให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และนำไปปรับประยุกต์จนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมสังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

พระครูนิวริฐธรรมขันธุ์

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี

พระครูนิวริฐธรรมขันธุ์ จากจังหวัดนครสวรรค์ พระผู้ริเริ่มใช้ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และประเพณี เป็นสื่อในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างพิพิธภัณฑ์จินเสน ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนจินเสน อำเภอตากลิ จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

พระครูนิวริฐธรรมขันธุ์ เกิดในครอบครัวชาวนา หลังเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านหนองตามีแล้ว ได้ช่วยพ่อแม่ทำนา จนอายุครบอุปสมบท จึงได้อุปสมบทเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

การเป็นพระนักการศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ พระครูนิวริฐธรรมขันธุ์ สอบได้นักธรรมเอก และได้ปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นครูสอนธรรมศึกษา ประจำสำนักวัดจินเสน
- พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลวัดจินเสน
- พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์
- พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเจ้าคณะเจ้าอาวาสวัดจินเสน
- พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดจินเสน

การเรียนรู้

พระครูนิวริฐธรรมขันธุ์ เรียนรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณีจากพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของชาวบ้านและจากวิถีชีวิตของตนเอง เรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ จากหลวงพ่อดอ อดีตเจ้าอาวาสวัดจินเสน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในชุมชนจินเสน

องค์ความรู้

การติดตามหลวงพ่อดอ อดีตเจ้าอาวาสองค์ก่อนไปดูการขุดค้นแหล่งโบราณคดี

ชุมชนจันเสน ทำให้พระครูนิวริฐธรรมชั้นตรี มีความรู้ ความเข้าใจ และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ ในชุมชนโบราณจันเสน เป็นผู้ดำเนินการริเริ่มให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูบูรณะชุมชนจันเสน โดยใช้ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนาและประเพณี เป็นสื่อในการรวมพลังศรัทธาสรางพิพิธภัณฑ์จันเสนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านการศึกษาของท้องถิ่นและแก่ผู้สนใจโดยทั่วไป

การถ่ายทอดความรู้

พระครูนิวริฐธรรมชั้นตรี สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากรพิเศษถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย (ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี) แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย: เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน กลุ่มผู้สนใจในการเชื่อมโยงเรื่อง ปรัชญา ศาสนา และประเพณี โดยใช้พิพิธภัณฑ์จันเสนเป็นสื่อในการเรียนรู้ โดยแต่ละปีมีผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์จันเสนเฉลี่ย ๑๗,๕๒๗ คนต่อปี

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดองค์ความรู้ของพระครูนิวริฐธรรมชั้นตรี ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ดังนี้

- ◆ ความเป็นมาของชุมชนโบราณจันเสน
- ◆ การขุดค้นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
- ◆ ความเป็นมาของการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์จันเสน
- ◆ ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัตถุ ในพิพิธภัณฑ์จันเสน

การที่พระครูนิวริฐธรรมชั้นตรี เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

พระครูนิวิฐธรรมชั้นธ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่บ้านหนองงูเห่ล้อม ตำบล
จันเสน อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๙ คน ของนายกุ่ม นางไกร
ห้วงมิตร

การศึกษา

- ◆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านหนองตามี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๐๗ สอบได้นักธรรมเอก

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

พระอธิการมนัส ขันติธัมโม

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

คำประกาศเกียรติคุณ

พระอธิการมนัส ขันติธัมโม

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

พระอธิการมนัส ขันติธัมโม เกิดเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่จังหวัดจันทบุรี นำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางให้พุทธศาสนิกชนรู้จักหลักของการออมที่เป็นคุณประโยชน์ต่อชีวิต ครอบครัว และสังคม ด้วยการริเริ่มให้ประชาชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาอาชีพและสวัสดิการของสมาชิก ถ่ายทอดความรู้เรื่องการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี จดทะเบียนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ มีระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีสมาชิกจำนวน ๑๒๒ กลุ่ม เงินออมจำนวน ๘๗,๙๒๕,๘๒๒ บาท ส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งมั่นคง

การที่พระอธิการมนัส ขันติธัมโม ได้นำความรู้ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด และสาธิตให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญา รุ่นที่ ๓ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๖

พระอธิการมนัส ขันติธัมโม (อัมรัตน์)

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

พระอธิการมนัส ขันติธัมโม เป็นพระสงฆ์ที่สร้างองค์ความรู้ในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์พัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตของจังหวัดจันทบุรี โดยใช้หลักพุทธธรรมต่าง ๆ ได้แก่ หลักขรราวาสธรรม ๔, พลังอริยมรรค, อัตตาทิ อัตตโน นาโถ (ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน) หลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นอกจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว พระอธิการมนัสยังได้ศึกษาแนวคิดของผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการจัดตั้งกองทุน แล้วนำหลักการมาประยุกต์เพื่อจัดตั้งกองทุนในจังหวัดจันทบุรีได้สำเร็จ จนสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนได้ รวมทั้งฟื้นฟูต้นทุนทางสังคมและป้องกันการล่มสลายทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

ในวัยเด็ก อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งมีอาชีพเป็นเกษตรกร เมื่อศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มารดาป่วยเป็นโรคมะเร็งเต้านม ก็ได้ช่วยดูแลรักษา และใช้ยาสมุนไพรโบราณของเจ้าอาวาสวัดคลองเกวียนลอย กิ่งอำเภอเขาฉิมชุก จันทบุรี จนหายเป็นปกติ และมีชีวิตอยู่จนปัจจุบัน

เมื่ออายุ ๑๙ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ต่อจากนั้นได้ศึกษาเรื่องการจัดตั้งกองทุนกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์พัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต จากครูชบ ยอดแก้ว และพระสุบิน ปณีโต เพื่อนำมาช่วยเหลือชุมชนให้พ้นจากความทุกข์ ความยากจน ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และพึ่งตนเองให้มากที่สุด

เมื่ออายุได้ ๒๐ ปี ได้อุปสมบทที่วัดบางกะโฮย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ได้เรียนรู้พุทธธรรมกับพระดาบสสุมน ฐ อาศรมเวฬุวัน จังหวัดเชียงราย ฝึกวิปัสสนากรรมฐานมาเป็นเวลา ๒ ปี จากนั้น ได้เข้าอบรมหลักสูตรธรรมทายาท ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นวิทยากรประจำศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา บรรยายธรรมตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ปัจจุบันเป็นประธานเครือข่ายพระสงฆ์ภาคตะวันออก

พ.ศ. ๒๕๓๙ พระอธิการมนัสได้ริเริ่มให้พุทธศาสนิกชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและระดมทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพของครอบครัว โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากพระเถรผู้ใหญ่ ทำให้การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขยายเครือข่ายออกไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากการบริหารจัดการกองทุนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ จนถึงปัจจุบันมีจำนวนกลุ่มสมาชิก ๑๑๖ กลุ่ม จำนวนเงินออม ๓๘,๙๒๕,๘๒๒ บาท เงินสวัสดิการ ๙,๑๒๒,๙๔๔ บาท เกิดเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓๑๐ คน จังหวัดระยอง ๓,๐๓๐

คน จังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน ๔๓๗ คน จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๕๔๒ คน

การเรียนรู้

ด้วยความมุ่งมั่นว่า ทำอย่างไรที่จะช่วยให้ชุมชนพ้นจากความลำบากยากจน พระอธิการมนัสจึงปรับประยุกต์วิธีการแห่งการดับทุกข์ตามแนวอริยสัจสี่ โดยสืบสาวไปถึงต้นตอของความทุกข์ ทราบว่าชาวบ้านทุกข์เพราะยากจน จึงเรียนรู้ที่มาของความทุกข์ ซึ่งเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตจากตะวันออกไปสู่วิถีชีวิตแบบตะวันตก การขาดจิตสำนึกที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ฯลฯ ด้วยเหตุดังกล่าวพระอธิการมนัสจึงหาวิธีการดับทุกข์ โดยการทดลองจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่จังหวัดจันทบุรี ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ค้นพบหนทางแห่งการดับทุกข์ตามแนวอริยสัจสี่

องค์ความรู้

เป็นผู้ค้นพบว่าการให้การศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนนั้น จะสามารถสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความตระหนักและแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน ผสมผสานกับการบริหารการจัดการด้านการจัดตั้งกองทุน ที่ใช้พลังศรัทธาเป็นองค์รวมของการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ในเรื่องการจัดตั้งกองทุนของพระอธิการมนัส จึงเป็นเรื่องของการบูรณาการระหว่างศาสนา จิตใจ เงิน การเมือง สังคม และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยมีศรัทธาของพุทธศาสนิกชนเป็นศูนย์กลาง

กระบวนการถ่ายทอดความรู้

พระอธิการมนัสได้ถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดตั้งและการบริหารจัดการกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ดังนี้

๑. การศึกษาในระบบ เป็นวิทยากรให้การอบรมแก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ
๒. การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นวิทยากรและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายกองทุนต่าง ๆ รวมทั้งเครือข่ายพระสงฆ์ กลุ่มผู้สนใจภาคตะวันออก นักวิชาการต่าง ๆ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

๑. การจัดตั้งกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์จันทบุรี
 - การชี้แจงหลักการและเหตุผล
 - การรับสมัครสมาชิก หลักเกณฑ์และเงื่อนไข
 - การเลือกสรรคณะกรรมการดำเนินงาน
 - การกำหนดกฎกติกา
 - การกล่าวคำปฏิญาณตนยึดถือสังฆะ
๒. การทำบัญชีชาวบ้านแบบง่ายที่เรียกว่า บัญชีการเงินชุมชน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

พระอธิการมนัสได้ถ่ายทอดความรู้ตามวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๑. การปฏิบัติจริงในกิจกรรมการทำงานของกลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ โดยใช้กฎระเบียบที่ยึดแนวพุทธธรรมเป็นหลัก
๒. การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน
๓. การทำวิจัยแบบ PAR ร่วมกับสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีจันทบุรี และนำขยายผล
๔. การเป็นวิทยากรบรรยาย
๕. การจัดนิทรรศการร่วมกับภาครัฐและเอกชน

การที่พระอธิการมนัส ชันติธัมโม เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เป็นบุคคลผู้สร้างสรรค์ และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

พระอธิการมนัส ขันดีธัมโม เกิดเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๐๙ ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นบุตรของนายชลอ กับนางสุนีย์ อัมรัตน์

การศึกษา

- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๑ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนพุทธศคาราม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๗ สอบได้ประกาศนียบัตรนักรธรรมชั้นตรี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๙ สอบได้ประกาศนียบัตรนักรธรรมชั้นโท
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๔ สอบได้ประกาศนียบัตรนักรธรรมชั้นเอก
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร ๒

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ โปรแกรมวิชา พัฒนาชุมชน จากสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายกฤษณ์ ฤทธิ์เดชา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม

คำประกาศเกียรติคุณ

นายกฤษณ์ ฤทธิ์เดชา

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย)

ครุภุณณ์ ฤทธิ์เดชา เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่จังหวัดสมุทรสาคร เป็นผู้สืบสาน สร้างสรรค์ และพัฒนาศิลปะการต่อสู้ประจำชาติด้านกระบี่ กระบอง และมวยไทยคาดเชือก จากสำนักดาบพุทโธสุวรรณย์ แห่งกรุงศรีอยุธยา เพื่อถ่ายทอดให้เยาวชน หน่วยงานทหาร หน่วยงานความมั่นคงของชาติ และประชาชนให้รู้จักใช้ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติปกป้องผืนแผ่นดินไทย และปกป้องชีวิตทรัพย์สินของตนเอง ซึ่งเป็นคุณประโยชน์ยิ่งต่อแผ่นดินและสังคมไทย

การที่ ครุภุณณ์ ฤทธิ์เดชา นำความรู้ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

ครูเกษณ ฤทธิ์เดชา

คุรุภูมิปัญญาไทย

ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย)

ครูเกษณ ฤทธิ์เดชา จากจังหวัดสมุทรสาคร เป็นผู้สืบสานสร้างสรรค์ และพัฒนาศิลปศาสตร์การต่อสู้ประจำชาติด้านกระบี่ กระบองมวยไทย และมือเปล่า ให้เป็นที่ประจักษ์แก่มานานอาจารย์ประเทศว่า ศิลปะการต่อสู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยนั้น เป็นทั้งศิลปะที่มีลีลาสวยงาม และเป็นศิลปะการต่อสู้ที่ใช้ได้จริงในยุคสมัยปัจจุบัน

การศึกษา ชีวิต การทำงาน

ครูเกษณ ฤทธิ์เดชา เกิดในครอบครัวเกษตรกร ที่เคยมีบรรพบุรุษผู้กล้าหาญ ช่วยราชการบ้านเมืองปราบฮ่อ และเป็นทหารผ่านศึกมหาเอเซียบูรพา ช่วยชาติ ช่วยแผ่นดิน จนกลายเป็นตำนานเสียสละเพื่อแผ่นดินถิ่นเกิด สืบเนื่องมาหลายชั่วอายุคน

ทุกๆ คืนก่อนนอน พ่อของครูเกษณ จะเล่านิทาน ภาชิตสอนใจ เรื่องราวของพระพุทเจ้า และเรื่องราวของบรรพบุรุษให้ฟังเป็นประจำ ทำให้ครูเกษณมีความสนใจที่จะเจริญรอยตามบรรพบุรุษของตนเองบ้าง จึงรีบรื้อให้แม่พาไปฝากเรียนหนังสือ ทั้งๆที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

แม่ได้พาไปฝากเรียนกับครูเพชรที่ศาลาโรงทีม (ศาลาสวดศพ) วัดหนองแขม จนอายุได้ ๗-๘ ปี ได้ขอให้แม่พาไปเรียนศิลปะการต่อสู้ประจำชาติที่สำนักดาบพุทโธสวรรค์ ของอาจารย์สมัย เมษะมาน เมื่ออาจารย์สมัย เห็นว่าครูเกษณ สนใจศิลปะการต่อสู้ประจำชาติมากเป็นพิเศษ จึงรับไปอยู่ด้วย พร้อมกับถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ ตั้งแต่กระบี่ กระบอง มวยไทย และมือเปล่า ให้โดยไม่ปิดบัง

ในช่วงเวลานั้นครูเกษณ อายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับแล้ว กลางวันไปเรียนหนังสือตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา ที่โรงเรียนวัดหนองแขม ส่วนตอนเย็นและวันหยุดก็เรียนศิลปศาสตร์การต่อสู้ประจำชาติจบการศึกษาแล้วเข้าทำงานสอนที่โรงเรียนสำนักดาบพุทโธสวรรค์แห่งกรุงศรีอยุธยา สอบเทียบวุฒิครูได้ประโยคพิเศษครูมัธยม (พ.ม.)

ปัจจุบันครูเกษณ ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่และผู้เชี่ยวชาญศิลปะการต่อสู้อาวุโสไทย

โบราณ และมวยไทยสถาบันการต่อสู้ป้องกันตัวปราโมทย์นิยม
พุทธโธสวรรย

การเรียนรู้

ครูกฤษณ์ เรียนรู้ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติจากอาจารย์
สมัย เมษะมาน จากสำนักดาบพุทธโธสวรรยในทุกด้าน เนื่องจาก
อาจารย์สมัยให้ความเมตตาครูกฤษณ์เสมือนเป็นบุตร และทุก
ครั้งที่เดินทางไปเผยแพร่ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติให้หน่วยงาน
ต่างๆ อาจารย์สมัยมอบหมายให้ครูกฤษณ์ติดตามไปเรียนรู้

ประสบการณ์ภาคสนามทุกครั้ง

ครูกฤษณ์ได้เรียนรู้ ฝึกฝน ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติจนมีความเชี่ยวชาญ และ
เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาศิลปะการต่อสู้ของไทยให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ครู
กฤษณ์ได้เข้าศึกษาเพิ่มเติมที่สถาบันศิลปะการต่อสู้ชั้นสูง โคโคกัน ประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำ
ความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาศิลปะการต่อสู้ประจำชาติของไทย

องค์ความรู้

ครูกฤษณ์ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ ด้านกระบี่ กระบอง
มวยไทย และมือเปล่า ศึกษาศิลปะการต่อสู้ประจำชาติของชาติต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบกับ
ศิลปะการต่อสู้ของไทย แล้วนำมาปรับประยุกต์แก้ไขข้อด้อยศิลปะการต่อสู้ของไทยให้มี
ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การถ่ายทอดความรู้

เนื่องจากในปัจจุบันผู้เชี่ยวชาญศิลปะการต่อสู้ประจำชาติของไทยเกือบไม่มีแล้ว
ครูกฤษณ์จึงถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ ดังนี้

การศึกษาในระบบ สอนศิลปะการต่อสู้ประจำชาติให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๗ แห่ง โดยไม่ได้รับ
ค่าตอบแทน

ผู้เรียนนอกระบบ ณ สถาบันการต่อสู้ป้องกันตัวปราโมทย์นิยมพุทธโธสวรรย
และสถาบัน EQ IQ เดอะมอลล์ บางแค

การศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

- ◆ พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘ ได้เข้าทำงานเป็นวิทยากรพิเศษ ฝึกอบรมผู้นำเยาวชนชายหญิง ตามโครงการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเอง ในเขตพื้นที่สี่ชมพู ชนบทชายแดนทั่วประเทศ ของกองเยาวชนเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักนายกรัฐมนตรี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๑๙ ร่วมมือกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เดินทางไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางการต่อสู้ (มวยไทย - กระบี่กระบอง) ยังต่างประเทศ ๑๖ ประเทศ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใน จัดงาน “วันประวัติศาสตร์” ที่พระราชวังโบราณอยุธยา ทุกครั้ง
- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นวิทยากรฝึกอบรมหน่วยรบนาวิกโยธิน กองทัพเรือ ได้พัฒนาปฏิรูปการต่อสู้ขั้นประชิดตัว และการจู่โจมจับกุม ตลอดจนการใช้อาวุธในครัวเรือน มีด พั่ว คทา ขวาน แหวน หลาว หรืออุปกรณ์ เครื่องแต่งกาย มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการต่อสู้ และถือว่าเป็นเกียรติประวัติสูงสุดที่ได้เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมปฏิบัติการใน “ยุทธภูมิกำแพงกรุงชิง” ในนามหน่วยเฉพาะกิจ “ฉก.นย.๒๐๒” จนได้รับพระราชทาน เหรียญพิทักษ์เสรีชน เหรียญราชการชายแดน
- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นวิทยากรฝึกอบรมศิลปะการต่อสู้ประจำชาติแก่นักเรียนช่างสิบหมู่ ตามโครงการพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (วัดกษัตราธิราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)
- ◆ พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นวิทยากรอบรม ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ แก่ นักเรียนศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๓ ฝึกอบรม ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ แต่ราชวงศ์รัชพิเศษ พระราชวังสวนจิตรลดา เป็นคณะติดตามเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชินีนาถ ในการแปรพระราชฐานเยี่ยมราษฎร และทรงงานด้านส่งเสริมศิลปาชีพ ณ พระที่นั่งไกลกังวล พระที่นั่งทักษิณราชนิเวศน์ พระที่นั่งภูพานราชนิเวศน์ และพระที่นั่งภูผิงค์ราชนิเวศน์ เพื่อถวายทอดพระเนตร ในศิลปการต่อสู้ประจำชาติ แก่คณะราชทูต ทูตานุทูต และผู้เข้าเฝ้าฯ เป็นการส่วนพระองค์
- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๔- ปัจจุบัน
 - เป็นสมาชิก และเป็นวิทยากรพิเศษ ฝึกอบรมศิลปะการป้องกันตัว ในการปฏิบัติหน้าที่ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
 - เข้าร่วมการฝึกอบรมและเป็นวิทยากรพิเศษฝึกสอนและตัดสินกีฬาศิลปะการต่อสู้ กระบี่ - กระบอง กรมพลศึกษา

- เป็นคณะกรรมการจัดงานเผยแพร่ เกียรติภูมิของไทย ในคราวจัดการแสดงต้อนรับสมเด็จพระราชินีควีนอลิซาเบธ แห่งประเทศอังกฤษ ที่เมืองโบราณบางปู จังหวัดสมุทรปราการ และวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- เป็นครูอาสาช่วยสอนนักเรียนโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
- อบรมและฝึกสอนศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ ศูนย์ตุ๊กตาชาววัง วัดท่าสุทธาวาส อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- เป็นวิทยากรสอนศิลปะการต่อสู้ กรมการทหารราบที่ ๑๑ (ค่ายนวมินทร์)
- ฝึกอบรมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตำบลมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- เป็นวิทยากรพิเศษ ช่วยสอนศิลปะการต่อสู้ การจู่โจม การจับกุม แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน และกองกำกับการ โรงเรียนตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี
- ให้คำปรึกษาและฝึกสอนศิลปะการต่อสู้ อาวุธไทยโบราณ แก่ดารานักแสดงในภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ อาทิ ทหารเสือพระเจ้าตาก นเรศวรมหาราชศึกเก้าทัพ บางระจัน พันท้ายนรสิงห์ และสุริโยทัย

เป็นวิทยากรพิเศษ (ภูมิปัญญาชาวบ้าน) ให้โรงเรียนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- โรงเรียนเซนต์จอห์น ลาดพร้าว		กรุงเทพฯ
- โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก		กรุงเทพฯ
- โรงเรียนพลอยจตุรรัตน์จินดา		สมุทรปราการ
- โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ		เพชรบุรี
- โรงเรียนวิชาการ	สำนักงานเขตห้วยขวาง	กรุงเทพฯ
- แสดงศิลปศาสตร์การต่อสู้ประจำชาติ		
	ต้อนรับคณะยูทูตยาซีโย	ประเทศญี่ปุ่น
- โรงเรียนวัดราชฎร์บำรุง	สำนักงานเขตบางแค	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนวัดศาลาแดง	สำนักงานเขตบางแค	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี	สำนักงานเขตบางแค	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนคลองบางแกว	สำนักงานเขตหนองแขม	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนวัดอุดมรังสี (ป.ปิตุวรรณอุปลัมภ์)		
	สำนักงานเขตหนองแขม	กรุงเทพฯ

- โรงเรียนกึ่งเพชร	สำนักงานเขตราชเทวี	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนวัดสุทธิวาราม	กรมสามัญศึกษา	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนนวนลนริศรัชมังคลาภิเษก	กรมสามัญศึกษา	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม	กรมสามัญศึกษา	กรุงเทพฯ
- โรงเรียนวัดบางบอน	สำนักงานเขตบางบอน	กรุงเทพฯ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ของครุภุชณ์ มีดังนี้

- ◆ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย
- ◆ ศิลปะการต่อสู้ด้วยอาวุธไทย ๙ ชนิด ได้แก่กระบี่ ดาบ ๒ มือ ง้าว พลอง โล่ตั้ง เขน ไม้ศอก มีดสั้น
- ◆ ศิลปะการต่อสู้ด้วยอาวุธพื้นบ้าน ได้แก่ มีด พร้า คทา ขวาน ตะพด ธนู หน้าไม้ และการขว้างมีด ฯลฯ
- ◆ ศิลปะการต่อสู้ด้วยมวยไทยคาดเชือก
- ◆ ศิลปะการป้องกันตนเองด้วยมือเปล่าและอุปกรณ์ในร่างกาย เช่น ปากกา เข็มขัด รองเท้า กีบติดผม เป็นต้น

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

ครุภุชณ์ ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การสาธิต
- ◆ ฝึกปฏิบัติ
- ◆ การร่วมอภิปราย
- ◆ การจัดนิทรรศการ

การที่ครุภุชณ์ ฤทธิ์เดชา เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม (ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๕

ครูฤกษ์ ฤทธิเดช เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๔๙ ที่ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๗ คนของนายสวัสดิ์และนางสาคร ฤทธิเดช สมรส กับนางสาวชุลีพร ทองนวล มีบุตรหญิง ๑ คน

การศึกษา

- ◆ ระดับอนุบาล โรงเรียนจันทศิริวิทยา เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
- ◆ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
- ◆ ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
- ◆ พิเศษประโยคครูมัธยม (พ.ม.)
- ◆ โรงเรียนสำนักดาบพุทไธสวรรย์แห่งกรุงศรีอยุธยา
- ◆ สถาบันการต่อสู้ดิ้นรน ประเทศญี่ปุ่น

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ ศิษย์เก่าดีเด่น โรงเรียนวัดอุดมรังสี (ป.ปิตุวรรณอุปถัมภ์)
- ◆ พ.ศ. ๒๕๕๖ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย

คำประกาศเกียรติคุณ
นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการแพทย์แผนไทย

ครูดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ ที่จังหวัดชลบุรี เป็นผู้สืบสานองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยจากบรรพบุรุษ มีความเชี่ยวชาญในการรักษาพิษงู การรักษาโรคเกี่ยวกับกระดูกและโรคอื่นๆ ด้วยสมุนไพร เป็นนักค้นคว้า ทดลองและวิจัยสรรพคุณของสมุนไพรเพื่อการรักษาพิษงู ด้วยการทดลองจากสมุนไพรมากกว่า ๒๐๐ ชนิด ค้นพบว่ามีสมุนไพรมากกว่า ๒๐ ชนิดที่ให้สรรพคุณในการรักษาพิษงูอย่างได้ผล จนเป็นที่ยอมรับของกระทรวงสาธารณสุขและสถาบันการแพทย์แผนไทย

การที่ครูดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์ นำความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย ที่ได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด และสาธิตให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านการแพทย์แผนไทย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

นายดำรงค์ ชุมแสงพันธ์

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านการแพทย์แผนไทย

ครูดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์ จากจังหวัดระยอง เป็นผู้สืบสานองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยจากบรรพบุรุษ มีความเชี่ยวชาญในการรักษาพิษงู การรักษาโรคเกี่ยวกับกระดูกและโรคอื่น ๆ ด้วยสมุนไพร เป็นนักค้นคว้า ทดลอง และวิจัยสรรพคุณของสมุนไพรเพื่อรักษาและป้องกันสุขภาพของคนไทย

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์ มีบิดาเป็นจีนแสดจากเมืองจีน เดินทางเข้ามาเมืองไทยและรักษาคนป่วยโดยไม่คิดมูลค่า ได้รักษาคุณตาของคุณดำรงศักดิ์ที่จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งคุณตาซาบซึ้งใจมากจึงยกบุตรสาว (คุณแม่ของครูดำรงศักดิ์) ให้เป็นคู่ชีวิต มีบุตรด้วยกัน ๓ คน ครูดำรงศักดิ์เป็นบุตรชายคนเล็ก เมื่ออายุ ๓ ปี บิดาเสียชีวิตจากอุบัติเหตุหกล้ม คุณแม่จึงแต่งงานใหม่กับนายเท่งเฮียง แซ่เอี้ยว ซึ่งมีอาชีพทำการค้าขาย ครูดำรงศักดิ์ได้ศึกษาเพียงชั้นประถมปีที่ ๔ และออกมาช่วยทำงานให้แก่ครอบครัว

วิถีชีวิตทำให้ครูดำรงศักดิ์มีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และปลูกพืชซึ่งเป็นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวตามที่รัฐส่งเสริมต่อมาเริ่มเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมีอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ความประทับใจและความฝังใจในบิดาบังเกิดเกล้าที่รักษาคนป่วยโดยไม่คิดเงิน ทำให้ครูดำรงศักดิ์ตั้งปณิธานว่าจะเป็น “หมอรักษาคน” ตามอย่างบิดา จึงหมั่นศึกษาหาความรู้ด้านพิษสมุนไพร และสนทนาขอความรู้จากลูกศิษย์ของบิดาอย่างสม่ำเสมอ

ครูดำรงศักดิ์ได้มีโอกาสใช้ตำรับยาสมุนไพรซึ่งเป็นตำรับที่ได้จากลูกศิษย์ของบิดา และจากการสังเกตทดลองใช้และจดบันทึกเอาไว้จำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่ในจังหวัดระยองนั้นมีงูชุกชุมเพราะเป็นพื้นที่ป่า ยิ่งทำให้ครูดำรงศักดิ์ได้ใช้สมุนไพรช่วยเหลือคนให้รอดชีวิตจำนวนมาก คนเริ่มเรียกติดปากว่า “หมอกู” จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเข้ารับการอบรมการแพทย์พื้นบ้าน ตามโครงการสาธารณสุขมูลฐานชุมชน ซึ่งจัดโดยสาธารณสุขจังหวัดระยอง หลังการอบรมแล้วแนวคิดที่ต้องการช่วยเหลือคนเจ็บป่วยและต้องการให้

ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้ ทำให้ครูดำรงศักดิ์ริเริ่มรวมตัวกันกับกลุ่มหมอพื้นบ้านก่อตั้งโรงพยาบาลชาวบ้านในนามของ “ศูนย์สมุนไพรและการแพทย์พื้นบ้านระดับอำเภอวังจันทร์” เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๗ ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกหมอพื้นบ้านอยู่ ๒๓ คน ให้บริการรักษาโรคด้วยสมุนไพร การนวดแผนไทย มีการปรุงและอบยาสำเร็จรูปครบวงจร นอกจากนี้ครูดำรงศักดิ์ยังได้เปิดบ้านซึ่งมีพื้นที่ ๑๖๐ ไร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ และสมุนไพรซึ่งได้รวบรวมเอาไว้กว่า ๖๐๐ ชนิด

การเรียนรู้

การเรียนรู้ของครูดำรงศักดิ์เกิดจากความตั้งใจอันแน่วแน่ในการจะดำเนินรอยตามบิดาบังเกิดเกล้าที่เป็นซินแสจากเมืองจีน ในวัยเด็กครูดำรงศักดิ์ใฝ่ฝันอยากเจอหน้าบิดาซึ่งจำหน้าไม่ได้ มักจะได้ยินผู้คนสรรเสริญถึงความสามารถในการรักษาโรคและควมมีคุณธรรมใจดีของท่านอยู่เสมอ ครูดำรงศักดิ์จึงติดตามไปเยี่ยมเยียนลูกศิษย์ของบิดาและถามถึงวิชาความรู้ด้านการแพทย์แผนโบราณที่บิดาเคยถ่ายทอดไว้ให้ จดบันทึก และนำมาประมวลเข้ากับความรู้ที่ศึกษาจากครูบาอาจารย์หมอพื้นบ้านอีกมากมาย

ประสบการณ์ในการรักษาครั้งแรกของครูดำรงศักดิ์ เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี สุนัขที่บ้านถูกขู่วางข้อนกัดจนใกล้ตาย ครูดำรงศักดิ์จึงใช้ใบฟ้าทะลายโจรมาตำผสมกับเหล้าขาวพ่นใส่หน้าสุนัข เนื่องจากสุนัขไม่สามารถกลืนอะไรได้ เพียงไม่ถึงชั่วโมงสุนัขมีอาการดีขึ้นจนเป็นปกติ เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้ครูดำรงศักดิ์มีความมั่นใจในการรักษาพิษงูด้วยสมุนไพรมากขึ้น

องค์ความรู้

ครูดำรงศักดิ์มีความรู้ในด้านการรักษาอาการจากงูพิษต่าง ๆ เนื่องจากมาตั้งบ้านเรือนอาศัยในบ้านเขาขุนอินทร์ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ไกลหมออยู่ในป่า และเป็นแหล่งที่มีงูชุกชุมทั้ง งูตะปะซ้าง งูเห่า งูขี้แรด งูแมวเซา งูจงอาง มักมีคนถูกงูพิษกัดและเสียชีวิตเนื่องจากนำส่งโรงพยาบาลไม่ทันอยู่เสมอ

จากการเก็บรวบรวมองค์ความรู้เรื่องสมุนไพรที่ใช้รักษาพิษงูประเภทต่าง ๆ กว่า ๒๐๐ ชนิด ซึ่งพิษงูแต่ละชนิดจะใช้สมุนไพรแตกต่างกันไป สมุนไพรที่ใช้เป็นประจำมีประมาณ ๒๐ ชนิด

นอกจากองค์ความรู้ในเรื่องการรักษาพิษงูประเภทต่าง ๆ แล้ว ครูดำรงศักดิ์ยังมี

ความรู้ในเรื่องการรักษาและต่อกระดูกด้วยคาถาและสมุนไพร ซึ่งได้เรียนมาจากนายจัม สัปเห่อที่เขาชะ อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ซึ่งขณะนั้นท่านมีอายุถึง ๙๕ ปีแล้ว

การถ่ายทอดความรู้

ครูดำรงศักดิ์ ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านสมุนไพรที่ใช้รักษาโรค รักษาพิษงู และเกษตรผสมผสาน ปลอดภัยเคมี ดังนี้

- ◆ สอนให้แก่ นักศึกษาแพทย์แผนไทยของสถาบัน แพทย์แผนไทย โดยเฉพาะในเรื่องการใช้สมุนไพร รักษาพิษงูให้แก่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เชิญเป็นวิทยากรในด้านเกษตรอินทรีย์สมุนไพรเป็นประจำ
- ◆ เป็นวิทยากรให้กับผู้ที่มาขอดูงานที่บ้าน ซึ่งปลูกพืชสมุนไพรและพืชโดยวิธีการทางชีวภาพ ทั้งนักเรียน นักศึกษา จากโรงเรียนต่าง ๆ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยพยาบาล คณะอาสาสมัครสาธารณสุขจากหลายจังหวัด คณะดูงานจากต่างประเทศ เช่น ไต้หวัน ญี่ปุ่น ฯลฯ
- ◆ สอนและให้ความรู้ที่ ศูนย์สมุนไพรและการแพทย์พื้นบ้านระดับอำเภอวังจันทร์ ซึ่งเปิดเป็น “โรงพยาบาลชาวบ้าน” โดยมีกลุ่มหมอแผนโบราณที่มีช่วยกันรักษา ทั้งรักษาโรคและการนวด การผลิตยาสมุนไพรสำเร็จรูป จำนวน ๒๓ คน
- ◆ เป็นอาจารย์พิเศษรับเชิญ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี, โรงเรียนวัดบึงตากาด โรงเรียนบ้านยุบตาเหม่ง โรงเรียนบ้านเพลงเอี่ยม โรงเรียนไทยรัฐวิทยา จังหวัดระยอง เป็นต้น
- ◆ ริเริ่มสร้างสวนสมุนไพร ๕ ไร่ และอาคารศูนย์สมุนไพรที่วัดคลองเขต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพืชสมุนไพร

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

ครูดำรงศักดิ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนี้

- ◆ สมุนไพรที่ใช้รักษาพิษงู และการใช้สมุนไพรในการดูแลรักษาสุขภาพแบบองค์รวม
- ◆ ความรู้เบื้องต้นในการใช้สมุนไพร
- ◆ เกษตรกรรมผสมผสาน เกษตรชีวภาพปลอดภัยเคมี

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูดำรงศักดิ์ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจในหลายลักษณะ อาทิ

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานที่จริง (Home Stay)
- ◆ การสาธิต
- ◆ การฝึกปฏิบัติจริง

การที่ครูดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์ เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครุตำรารงค์ดี ชุมแสงพันธ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๘๖ ที่ตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นบุตรคนที่ ๓ ของนายปวยป่า แซ่จู่และนางเง็กเอ็ง แซ่เอี้ยว สมรสกับนางสาวอุเรศ ไพเราะ มีบุตรรวม ๖ คน เป็นชาย ๒ คน และเป็นหญิง ๔ คน

การศึกษา

- ◆ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนบ้านตาลดำ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
- ◆ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิาท อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
- ◆ ประกาศนียบัตรผ่านการอบรมแพทย์พื้นบ้าน จากสาธารณสุขจังหวัดระยอง

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๔ โล่รางวัลรับรองคุณภาพสมุนไพโรไทย ๒ รางวัลจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๕ โล่รางวัลรับรองคุณภาพสมุนไพโรไทย ๖ รางวัลจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๕ เกียรติบัตร “ผลิตภัณฑ์ตำบไลไทย ความภูมิใจของแผ่นดิน” จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านการแพทย์แผนไทย จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

คำประกาศเกียรติคุณ
นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

ครูบุญเลิศ ไทยทัตกุล เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๔ ที่กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เรื่องเห็ดแบบครบวงจรด้วยการริเริ่มเพาะเลี้ยงเห็ดหลากหลายสายพันธุ์ ทั้งพันธุ์ในประเทศ ต่างประเทศ จนประสบความสำเร็จ คิดค้นนำเศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น ในการเพาะเห็ดเพื่อลดต้นทุนให้แก่เกษตรกร แปรรูปเห็ดเป็นอาหารหลากหลายชนิด เพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก สร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็งให้แก่ประเทศไทย

การที่ครูบุญเลิศ ไทยทัตกุล นำความรู้ด้านเกษตรกรรมที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ทดลอง จนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านเกษตรกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านเกษตรกรรม

ครุบุญเลิศ ไทยทัตกุล จากจังหวัดนครปฐม เป็นผู้ริเริ่มการเพาะเห็ดแบบครบ วงจร ตั้งแต่การผลิต การจำหน่าย การแปรรูปเห็ดซึ่งเป็นทั้งอาหารคาว และหวาน ค้นพบวิธีการเพาะเห็ดหลินจือจนประสบความสำเร็จ เป็นรายแรกของประเทศไทย ริเริ่มทดลองเพาะเห็ดจากต่างประเทศหลายสายพันธุ์ สามารถส่งผลิตภัณฑ์เห็ดแปรรูปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

ครุบุญเลิศ เกิดในครอบครัวเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงเห็ดของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จบการศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกเกษตรศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม ครุบุญเลิศช่วยครอบครัวเพาะเลี้ยงเห็ดมาแต่เด็กโดยมีหน้าที่ขนก้อนเห็ดที่ต่อเชื้อแล้วขึ้นบ่ม ต่อมาครอบครัวซึ่งมีพี่น้องมากถึง ๑๕ คน ประสบปัญหาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ ครุบุญเลิศจึงอาสาไปรับจ้างทำสวนลำไยที่จังหวัดเชียงใหม่ และปลูกเห็ดเพื่อเป็นอาชีพเสริมของตนเองกับ กรป.กลาง จังหวัดเชียงใหม่

ในช่วงปลูกเห็ดอยู่ที่ กรป.กลางจังหวัดเชียงใหม่ ครุบุญเลิศได้ศึกษาและเฝ้าสังเกตวงจรการเกิดเห็ดหลากหลายชนิดจากธรรมชาติ และนำมาประยุกต์กับการเพาะเห็ดให้เหมาะสมกับธรรมชาติจนประสบความสำเร็จ

ความเป็นคนหนุ่มที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ต่อมาครุบุญเลิศได้รับเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้ากลุ่มปกครองลูกบ้าน ซึ่งเป็นทหารผ่านศึกในพื้นที่ กรป.กลาง จำนวน ๔๔ ครัวเรือน นำพาลูกบ้านจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ปลูกเห็ด กรป.กลาง ด้วยการปลูกเห็ดแชมปิยอง เห็ดเป๋าฮื้อส่งโรงงานเห็ดอัดกระป๋องที่อำเภอแม่ริม และปลูกเห็ดชนิดอื่นๆ เพื่อส่งขายในพื้นที่ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในนามกลุ่มผู้ปลูกเห็ด กรป.กลาง จนมีชื่อเสียงในระแวกภาคเหนือ พ.ศ.๒๕๑๙ จนถึงปัจจุบัน ครุบุญเลิศ กลับมารทำฟาร์มเห็ดที่ศูนย์รวมสวนเห็ดบ้านอรัญญิก (ชุมชนคนรักเห็ด) ที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในตำแหน่งผู้จัดการแผนกแปรรูปเห็ด เพื่อการจำหน่ายและการส่งออกต่างประเทศ

การเรียนรู้

ครูบุญเลิศ เรียนรู้เรื่องการเพาะเห็ดเบื้องต้นมาจากพี่ชาย ซึ่งไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีโอกาสฝึกเรื่องการเพาะเห็ดภาคฤดูร้อนที่ฟาร์มเห็ดนายทองหยด จึงนำความรู้มาเผยแพร่ให้แก่ครอบครัว

นอกจากเรียนรู้เรื่องการเพาะเห็ดจากพี่ชาย ครอบครัว และจากการเป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกเห็ด ทั่วประเทศแล้ว ยังได้เรียนรู้วิชาการเพาะเห็ดจากการศึกษาต่อด้านการเกษตรที่สถาบันราชภัฏจันทรเกษม และจากการร่วมทำงานวิจัยเรื่อง

เห็ดร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ตามโครงการวิจัยพัฒนาและวิศวกรรม สาขาพันธุ์วิศวกรรม และเทคโนโลยีชีวภาพ เรื่อง การพัฒนาการเพาะเลี้ยงเห็ดนกยูงสกุล Macro - lepiota ในเชิงพาณิชย์

เนื่องจากครูบุญเลิศ เป็นผู้สนใจเรื่องเห็ดมากเป็นพิเศษ ได้เดินทางสำรวจเห็ดเพื่อศึกษาหาความรู้ครบในทุกภาคของประเทศไทย โดยสำรวจเห็ดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด ภาคเหนือ ๑๔ จังหวัด ภาคตะวันออก ๗ จังหวัด ภาคใต้ ๑๕ จังหวัด และภาคกลาง ๒๐ จังหวัด นอกจากนี้ยังเดินทางร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องเห็ดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แหล่งความรู้เรื่องเห็ดที่สำคัญของครูบุญเลิศก็คือประสบการณ์การเพาะเลี้ยงเห็ดนานาชนิดด้วยตนเอง

องค์ความรู้

เป็นผู้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ และทดลองปลูกเห็ดแบบครบวงจร ทำให้เกิดนวัตกรรมในการเพาะเห็ดที่ประสบความสำเร็จ ดังนี้

๑. ค้นพบวิธีเพาะเห็ดหลินจือโดยใช้ฟางข้าว จนประสบความสำเร็จ
๒. ริเริ่มทดลองเพาะเห็ดต่างประเทศ ได้แก่ เห็ดยานางิ เห็ดนางรมฮังการี เห็ดนางนวล ฯลฯ จนประสบความสำเร็จเป็นเห็ดเศรษฐกิจของประเทศ
๓. ร่วมทำงานวิจัยกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เรื่องการพัฒนาการเพาะเห็ดนกยูง สกุล Macro - lepiota ในเชิงพาณิชย์จนประสบความสำเร็จ
๔. ริเริ่มการแปรรูปเห็ดส่งจำหน่ายในต่างประเทศ

การถ่ายทอดความรู้

ครูบุญเลิศ สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องเห็ด ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นผู้จัดทำหลักสูตรและเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยด้านเกษตรกรรม (การเพาะเห็ดครบวงจร) จังหวัดนครปฐม ให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนกาญจนาภิเษก

การศึกษาตามอัธยาศัย : เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน กลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายการเพาะเลี้ยงเห็ดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องเห็ดของครูบุญเลิศ มีดังนี้

๑. ขั้นตอนการเพาะเลี้ยงเชื้อเห็ด จะแบ่งออกเป็น ๓ ขบวนการย่อย

๑.๑ การเตรียมวุ้น PDA

๑.๒ การตัดถ่ายเนื้อเยื่อเจริญจากดอกเห็ด

๑.๓ การตัดถ่ายวุ้น PDA ที่มีเส้นใยสู่วุ้น PDA
ขวดใหม่

๒. ขั้นตอนการทำหัวเชื้อข้าวฟ่าง จะแบ่งออกเป็น

๓ ขบวนการย่อย

๒.๑ การต้มข้าวฟ่าง

๒.๒ การนึ่งขวดข้าวฟ่าง แบบระบบสเตอร์ไรส์

๒.๓ การตัดถ่ายวุ้น PDA ลงข้าวฟ่าง

๓. ขั้นตอนการทำก้อนเห็ด จะแบ่งออกเป็น ๔ ขบวนการย่อย

๓.๑ การเตรียมวัสดุในการเพาะ

๓.๒ การนึ่งก้อนเชื้อเห็ดแบบระบบพาสเจอร์ไรส์

๓.๓ การต่อเชื้อเห็ดจากขวดข้าวฟ่างสู่ก้อน

๓.๔ การบ่มก้อนหรือระยะการเจริญเติบโตของเส้นใย

๔. ขั้นตอนการเปิดดอกเห็ด จะแบ่งออกเป็น ๔ ขบวนการย่อย

๔.๑ การเปิดก้อนเห็ดตระกูลนางรม

๔.๒ การเปิดก้อนเห็ดหูหนู

๔.๓ การเปิดก้อนเห็ดหอม

- ๔.๔ การเปิดก้อนเห็ดลม เห็ดขอนยาว เห็ดหูหนูขาว
๕. ขั้นตอนการแปรรูป
- ๕.๑ การทำเห็ดสวรรค์
- ๕.๒ การทำคูกี้เห็ดหลินจือ
- ๕.๓ การทำเค้กเห็ดหลินจือ
- ๕.๔ การทำเห็ดผัดขี้เมา
- ๕.๕ การทำเห็ดแดดเดียว
- ๕.๖ การทำไวน์เห็ดหลินจือ
- ๕.๗ การทำแหนมเห็ด
๖. ขบวนการรีไซเคิล
- ๖.๑ การนำก้อนขี้เลื่อยเก่ากลับมาใช้ใหม่
- ๖.๒ การนำก้อนขี้เลื่อยมาเป็นอาหารสัตว์
- ๖.๓ การนำก้อนขี้เลื่อยมาทำปุ๋ยหมัก
- ๖.๔ การทำเห็ดฟาง

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

ครูบุญเลิศใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้อย่างหลากหลาย ดังนี้

- ◆ การสอน
- ◆ การบรรยาย
- ◆ การฝึกอบรม
- ◆ การสาธิต
- ◆ การฝึกปฏิบัติ
- ◆ การจัดนิทรรศการ

การที่ครูบุญเลิศ ไทยทัตกุล เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครุบุญเลิศ ไทยทัตกุล เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ณ โรงพยาบาลหัวเฉียว
กรุงเทพฯ เป็นบุตรคนที่ ๗ ในจำนวน ๑๕ ของนายปรีดา นางซอนกลิ่น ไทยทัตกุล

การศึกษา

- ◆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดสระบัว กรุงเทพฯ
- ◆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ โรงเรียนวัดกัลยานิมิต กรุงเทพฯ
- ◆ พ.ศ. ๒๕๑๘ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ โรงเรียนวัดหนองแขม กรุงเทพฯ
- ◆ พ.ศ. ๒๕๒๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดหนองแขม กรุงเทพฯ
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกเกษตรศาสตร์) สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๑๕ โสฬะราชทานการเป็นวิทยากรด้านการเพาะเลี้ยงเห็ดแบบครบวงจร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ◆ ที่ปรึกษาในการดำเนินโครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงโครงการสวนเห็ดครบวงจร
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านเกษตรกรรม
จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายพิเนตร น้อยพุดธา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม

คำประกาศเกียรติคุณ
นายพิเนตร น้อยพุทธา
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูพิเนตร น้อยพุทธา เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ในครอบครัวชาวไทยวนที่จังหวัดสระบุรี เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญภาษาไทยวน ภาษาบาลีอย่างแตกฉาน เป็นผู้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยวนในโรงเรียนเส้าไห้ “วิมลวิทยานุกูล” เป็นผู้นำในการฟื้นฟูการพูดการอ่าน การเขียนภาษาไทยวนให้ชาวไทยวนอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี รณรงค์ให้ใช้ภาษาไทยวนควบคู่กับภาษาไทย ทำให้เยาวชน ประชาชนหันมาพูดภาษาไทยวนในชีวิตประจำวันด้วยความภาคภูมิใจในภาษาถิ่นของตน

การที่ครูพิเนตร น้อยพุทธา นำความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านภาษาและวรรณกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

นายพิเนตร น้อยพุกธา

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูพิเนตร น้อยพุกธา จากอำเภอสายบุรี จังหวัดสงขลา เป็นผู้นุรักษ์และสร้างสรรค์วรรณกรรมไทยวน ด้วยการศึกษา ค้นคว้า เรียบเรียง พิมพ์และเผยแพร่สู่สังคมของชาวไทยวนสายบุรีในปัจจุบัน ทำให้ภาษาไทยวนได้รับการสืบสานมาจนถึงปัจจุบัน

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูพิเนตร เกิดในครอบครัวชาวไทยวนที่บ้านหนองถ่านใต้ ตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งในอดีตเป็นดินแดนทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก

แม่ของครูพิเนตร เป็นหญิงชาวบ้านที่มีฝีมือในการปั่นด้าย ทอผ้า ทุกครั้งที่ทอผ้า จะเรียกครูพิเนตรให้นั่งใกล้ๆ เพื่อสอนอ่าน สอนเขียนหนังสือไทย จากนั้นก็จะเล่านิทานพื้นบ้านของชาวไทยวนให้ฟัง พร้อมกำชับว่าเรื่องสนุกเหล่านี้มีอยู่ในหนังสือ ถ้าอ่านหนังสือออกก็จะได้อ่านนิทานอีกมากมาย

คำพูดของแม่ทำให้ครูพิเนตรตั้งใจเรียนหนังสือกับแม่จนอ่านออกเขียนได้ เมื่ออายุครบเกณฑ์ก็เข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดหนองถ่านใต้

ในช่วงปิดภาคเรียน ครูพิเนตรสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องนิทาน แม่จึงส่งให้ไปเรียนหนังสือไทยวนกับพระปลัดสวาสดี วัดมณฑลโน ซึ่งเป็นน้ำชาย ที่วัดหนองถ่านเหนือ ทำให้อ่านเขียนหนังสือไทยวนได้ตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษา

พ.ศ. ๒๔๙๒ เรียบจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่ด้วยความยากจน จึงไม่มีโอกาสเดินทางออกจากหมู่บ้านเพื่อไปเรียนต่อในระดับมัธยมได้ จึงอยู่ช่วยครอบครัว เลี้ยงวัว และทำนา

ในขณะที่เลี้ยงวัว ได้เข้าไปหาครูจางงศ์ สุวรรณเพชร ครูใหญ่โรงเรียนวัดหนองถ่านใต้ ให้ช่วยสอนภาษาอังกฤษให้ ครูจางงศ์ เขียน A - Z มาให้ฝึก เมื่อเห็นว่าเขียนได้คล่องแล้ว ก็มอบหนังสือ Direct Method Reader มาฝึกอ่าน ทำให้รู้พื้นฐานภาษาอังกฤษเบื้องต้นมาแต่นั้น

พ.ศ. ๒๔๙๖ ครูพิเนตร บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสวนดอก อำเภอสายบุรี จังหวัด

สระบุรี จากนั้นได้เรียนพระปริยัติธรรม สอบได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม ๓ ประโยค แล้วเดินทางไปศึกษาภาษาบาลีต่อที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพฯ พร้อมกับไปเรียนกวดวิชาเพื่อสมัครสอบความรู้วิชาสามัญได้ชั้นมัธยมปีที่ ๓ ส่วนภาษาบาลีสอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค ซึ่งทางราชการเทียบวุฒิให้เท่ากับมัธยมปีที่ ๖ สอบวิชาชุดครูได้วุฒิประโยคครูพิเศษประถม (พ.กศ.)

พ.ศ.๒๕๐๖ ลาสิกขาไปเป็นครูโรงเรียนเอกชน ที่จังหวัดสระบุรี แล้วสอบบรรจุเข้ารับราชการครูครั้งที่โรงเรียนวัดเทพศิลา (สิงห์ ประสิทธิ์วิทยา) บางกะปิ กรุงเทพฯ สอบได้วุฒิประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) จากนั้นย้ายไปสอนที่โรงเรียนเสाइให้ จังหวัดสระบุรี ศึกษาต่อที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สอบได้ครุศาสตร์บัณฑิต และเกษียณอายุราชการ เมื่อ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๐ ที่โรงเรียนเสाइให้ “วิมลวิทยานุกูล”

การเรียนรู้

ครูพิเนตร ศึกษาเรียนรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของชาวไทยวน จากพระปลัดสวาสดี วัฒนโธ ซึ่งอพยพมาจากเมืองเชียงแสน จากจารึกในใบลาน จากวิถีชีวิตของบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นไทยวน และจากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารวิชาการจนมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาและวรรณกรรมไทยวนทั้งการอ่านการเขียน

องค์ความรู้

ครูพิเนตร เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ที่เด่นชัด ดังนี้

- ◆ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาไทยวนและภาษาบาลีในขั้นแตกฉาน
- ◆ ค้นคว้าภาษาไทยวนจนสามารถนำมาเรียบเรียงใช้เป็นตำราการเรียนการสอนภาษาไทยวน ในโรงเรียนเสाइให้ “วิมลวิทยานุกูล” ได้
- ◆ นำคำสอนด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมที่ปรากฏในใบลาน ซึ่งเป็นภาษาไทยวนมาถ่ายทอด จัดพิมพ์เป็นภาษาไทยเผยแพร่ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

การถ่ายทอดความรู้

เนื่องจากครูพิเนตร รับราชการครูมาก่อน จึงได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมไทยวนอย่างเป็นระบบ โดยได้สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ** : เปิดสอนวิชาภาษาไทยวนเป็นวิชาเลือกเสรีที่โรงเรียนเสนาให้ “วิมลวิทยานุกูล” ซึ่งเป็นชุมชนไทยวน
- การศึกษาตามอัธยาศัย** : ใช้บ้านของตนเองเป็นแหล่งการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า เรื่องเกี่ยวกับภาษาไทยวน ภาษาบาลี วรรณกรรมไทยวน เผยแพร่ภาษาไทยวน โดยตั้งเป็นชมรมไทยวนเสนาให้ ด้วยการจัดกิจกรรมด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เขียนหนังสือเผยแพร่โดยทั่วไป และเป็นผู้ร่วมจัดทำสารนุกรมล้านนา

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดองค์ความรู้ของครูพิเนตร มีดังนี้

- ◆ ความเป็นมาของชาวไทยวน
- ◆ ความเป็นมาของภาษาไทยวน
- ◆ ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรมในภาษาไทยวน
- ◆ การเขียน การอ่านภาษาไทยวน
- ◆ วรรณกรรมจ้อยภาษาไทยวน

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

ครูพิเนตร ใช้รูปแบบและวิธีการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนี้

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การฝึกปฏิบัติ
- ◆ การสาธิต
- ◆ การอภิปราย
- ◆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน
- ◆ การใช้สื่อประเภทหนังสือ เอกสาร แถบบันทึกเสียง

การที่ครูพิเนตร น้อยพุดธา เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครูพิเนตร น้อยพุกธา เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๐ ที่บ้านเลขที่ ๒๒ หมู่ ๔ ตำบล ห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวน ๒ คน ของนายจันทร์ นางน้อย น้อยพุกธา สมรสกับนางสาวกาญจนา ศิริคุปต์ มีบุตร ๒ คน ได้แก่ นายศิริพุกธ และนายสุทธิพันธ์

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๙๒	สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดหนองถ่านใต้ ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี (ปัจจุบันโรงเรียนนี้ยุบแล้ว)
พ.ศ. ๒๔๙๗	สอบได้นักธรรมชั้นตรี
พ.ศ. ๒๔๙๘	สอบได้นักธรรมชั้นโท
พ.ศ. ๒๔๙๙	สอบได้นักธรรมชั้นเอก เปรียญธรรม ๓ ประโยค และสอบเทียบความรู้ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๓
พ.ศ. ๒๕๐๐	สอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค
พ.ศ. ๒๕๐๑	สอบวิชาชุดครูได้วุฒิ “ประโยคครูพิบูลมูล”
พ.ศ. ๒๕๐๔	สอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค
พ.ศ. ๒๕๐๕	สอบได้เตรียมอุดมศึกษา (แผนกอักษรศาสตร์)
พ.ศ. ๒๕๐๖	สอบวิชาชุดครูได้วุฒิ “ประโยคครูพิเศษประถม”
พ.ศ. ๒๕๑๐	สอบวิชาชุดครูได้วุฒิ “ประโยคครูพิเศษมัธยม”
พ.ศ. ๒๕๑๘	สอบได้ “ครุศาสตร์บัณฑิต” จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๓ จักรพรรดิมาลา

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๓ ครูภาษาไทยดีเด่น กระทรวงศึกษาธิการ
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๒ ครูผู้สอนดีเด่นระดับมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านภาษาและวรรณกรรม จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นางมนรัตน์ สารภาพ

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ

คำประกาศเกียรติคุณ
นางมนรัตน์ สารภาพ
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ

ครุมนรัตน์ สารภาพ เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้คิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลิตผลทางการเกษตร ให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจบนพื้นฐาน และแนวคิดของการพัฒนาคุณค่าอาหารเพื่อสุขภาพ ด้วยการนำธัญพืชในท้องถิ่น มาปรับปรุงประยุกต์ ผสมในอาหารที่คิดค้นขึ้น อาทิ กระจ่างสารทสมธัญพืชเคลือบน้ำผัก ขนุนอบกรอบ กลัวยอบกรอบ ซึ่งพัฒนาจากภูมิปัญญาดั้งเดิม เป็นผู้คิดค้นน้ำมันข้าวโพดเป็นคนแรกของประเทศไทย พัฒนา มาตรฐานของอาหารจนได้รับ ออย. จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สร้างงานสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

การที่ครุมนรัตน์ สารภาพ ได้นำความรู้ด้านโภชนาการ ที่ตนเองศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ผักผสม จนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านโภชนาการ ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๔๖

นางมนรัตน์ สารภาพ

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านโภชนาการ

ครุมนรัตน์ สารภาพ จากจังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้ริเริ่มพัฒนาการเพิ่มคุณค่าโภชนาการในอาหารด้วยธัญพืชในท้องถิ่น ให้เป็นอาหารเพื่อสุขภาพบนพื้นฐานของภูมิปัญญาไทยที่พร้อมสู่ความเป็นสากลในอนาคต

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

ครุมนรัตน์ เกิดในครอบครัวผู้มีอาชีพค้าขาย ซึ่งมีฐานะค่อนข้างยากจน และต้องรับผิดชอบช่วยเหลืองานของครอบครัวหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน

หลังจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ จากโรงเรียนท่าแพวิทยาลัย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครุมนรัตน์ได้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนวัดช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จากนั้นศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาออกโรงเรียนที่โรงเรียนพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ศึกษาทำงานในแถบประเทศยุโรป ประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลี

ปัจจุบันครุมนรัตน์กำลังศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีโปรแกรมบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

การเกิดในครอบครัวที่มีอาชีพค้าขาย ทำให้คุณมนรัตน์มีแนวความคิดการทำธุรกิจส่วนตัวมาแต่เล็ก ในวัยเด็ก เมื่อว่างจากภารกิจที่ต้องช่วยเหลือครอบครัว ครุมนรัตน์จะศึกษาเรื่องการพัฒนาอาชีพจากหนังสือต่าง ๆ อยู่เสมอ

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ครุมนรัตน์เริ่มทำธุรกิจส่วนตัว เปิดร้านเสริมสวยครบวงจร ณ โรงแรมเกษรรอยัลวิล จังหวัดภูเก็ต จากนั้น ก็ดำเนินธุรกิจอย่างหลากหลาย เปิดร้านเย็บไม้ ซึ่งเป็นสถาบันเกี่ยวกับความงาม จนประสบความสำเร็จในธุรกิจ ได้รับรางวัลด้านการบริหารจัดการ ๔ ปีติดต่อกัน จากนั้น ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการบริษัทเอ็มแอนด์เอ็ม ธรรมชาติ ปัจจุบันทำธุรกิจสวนเกษตรไร้คุณมน แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรโดยเน้นหนักในเรื่องของการนำภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาอาหารทางการเกษตรเป็นหลัก

นอกจากการดำเนินธุรกิจส่วนตัว ซึ่งเป็นอาชีพหลักแล้ว คุณมนรัตน์ได้ทำงานพัฒนาสังคมควบคู่ไปด้วย ซึ่งในปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรชุมชน

บ้านหนองกระทุ่ม ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรภาคกลางเขต ๑ ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัดกาญจนบุรี คณะทำงานสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวกาญจนบุรี ที่ปรึกษากรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การเรียนรู้

ครูมนรัตน์เรียนรู้ด้านโภชนาการจากการประกอบอาชีพ และจากการศึกษาสังเกตจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน เริ่มจากการดำเนินรอยตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการทำอะไรแบบผสมผสาน และการปลูกผักปลอดสารพิษ แต่เมื่อผลผลิตเผยแพร่สู่ตลาดกลับไม่สามารถตั้งราคาจำหน่ายเองได้จึงเกิดแนวคิดในเรื่องการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจากภูมิปัญญาชาวบ้านขึ้น ด้วยการรวมพลังชุมชนจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรชุมชนบ้านหนองกระทุ่ม เพื่อทำโครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาชาวบ้านโดยนำผลผลิตทางการเกษตรที่มีในท้องถิ่นมาแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ในแนวคิดใหม่ ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในฐานะของอาหารเพื่อสุขภาพ

อาหารที่ครูมนรัตน์พัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ข้าวหลามผสมธัญพืช ถั่วเขียว งา ข้าวโพด เมื่อเผาแล้วได้ปรับประยุกต์ตัดเป็นชิ้น ๆ พอคำ เพื่อให้ง่ายต่อวัฒนธรรมการบริโภคสมัยใหม่ ซึ่งการบริโภคไทยได้นำไปเป็นอาหารสำหรับผู้โดยสารของสายการบินไทย

นอกจากข้าวหลามธัญพืชแล้ว ครูมนรัตน์ได้ริเริ่มทำกระยาสารทเคลือบน้ำผักที่ให้คุณค่าทางโภชนาการสูงทำขนมกรอบด้วยการนำขนุนพันธุ์พื้นบ้านของจังหวัดกาญจนบุรีมาเป็นวัตถุดิบ โดยเน้นการผลิตที่มีมาตรฐาน ทำให้ปัจจุบันขนุนกรอบสามารถนำไปจำหน่ายในประเทศเวียดนาม

นอกจากริเริ่มทำขนมกรอบแล้ว ครูมนรัตน์ได้นำกล้วยน้ำว้าที่มีผลผลิตออกมามากมาแปรรูปเป็นกล้วยกรอบโดยผลิตในรูปของขนมขบเคี้ยว ที่สามารถบริโภคได้ทุกเวลา

ในช่วงเข้าพรรษา ครูมนรัตน์เกิดแนวความคิดจะทำน้ำผักเพื่อสุขภาพไปถวายพระและมอบให้ผู้ปฏิบัติธรรม แต่เนื่องจากน้ำผักมีกลิ่นและรสที่พระและผู้ปฏิบัติธรรมไม่คุ้นเคย ครูมนรัตน์จึงได้ทดลองทำน้ำข้าวโพดแทน ผลปรากฏว่า น้ำนมข้าวโพดเป็นที่นิยมของผู้รับประทาน ครูมนรัตน์จึงได้นำน้ำข้าวโพดไปรับแขกที่ไปเยี่ยมไร่ ปรากฏว่าธรรมชาติของ

น้ำนมข้าวโพดเป็นที่นิยมของผู้ที่ไปเยี่ยมไร้ ครูมนรัตน์จึงพัฒนา น้ำนมข้าวโพดที่บรรจุถุงเป็นบรรจุภัณฑ์ เพื่อการจำหน่าย และ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ ของชุมชนบ้านหนองกระทุ่ม

ความสำเร็จจากการผลิตน้ำนมข้าวโพดที่อุดมไปด้วย คุณค่าทางโภชนาการ ทำให้ครูมนรัตน์ริเริ่มทำไอศกรีมน้ำนม ข้าวโพด ซึ่งเป็นการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดให้แก่เกษตรกรอีก ทางหนึ่ง

ความสำเร็จในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ให้ เป็นอาหารเพื่อสุขภาพดังกล่าวนี้ เป็นผลจากการศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านโภชนาการให้ สอดคล้องกับยุคสมัยเป็นสำคัญ

องค์ความรู้

ครูมนรัตน์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยมาปรับประยุกต์พัฒนา และเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการให้แก่อาหารจากผลผลิตทางการเกษตรให้มีทั้งคุณค่าและ มูลค่าเพิ่มค้นพบและพัฒนากรรมวิธีการผลิตน้ำนมข้าวโพดเชิงอุตสาหกรรมในครัวเรือน และ ได้นำเสนอความรู้เรื่องน้ำนมข้าวโพดจนประสบความสำเร็จได้รับ อย. จากนั้นพัฒนาน้ำนม ข้าวโพดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคโดยใช้ข้าวโพดปลอดสารพิษเป็นวัตถุดิบในการผลิต

การถ่ายทอดความรู้

ครูมนรัตน์ สอน ถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนี้

๑. การศึกษาในระบบ เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยด้าน โภชนาการให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

๒. การศึกษาตามอัธยาศัย ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน หน่วยงานภาค รัฐและเอกชน กลุ่มผู้สนใจและกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากจังหวัด กาญจนบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านเกษตรกรรม

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

ครูมนรัตน์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านโภชนาการโดยมีเนื้อหาสาระดังนี้

- ◆ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหลามธัญพืช
- ◆ กระจายสารทเคลือบน้ำผัก

- ◆ ขนุนอบกรอบ
- ◆ กลัวยอบกรอบ
- ◆ การแปรรูปผลิตภัณฑ์น้ำนมข้าวโพด
- ◆ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ไอศกรีมน้ำนมข้าวโพด
- ◆ การบริหารการจัดการด้านการตลาด

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูมนรัตน์ ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การสาธิต
- ◆ การฝึกปฏิบัติ
- ◆ การนำชมขั้นตอนการแปรรูปผลผลิต
- ◆ การประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านโภชนาการกับกลุ่มแม่บ้านเดือนละ ๒ ครั้ง

การที่นางมนรัตน์ สารภาพ เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านโภชนาการ เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๕

ครุมนรัตน์ สารภาพ เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๕ คน ของนายตื่น กับนางเลื่อน สารภาพ สมรสกับพลตรีมะ โพธิ์งาม มีบุตรชาย ๑ คน ได้แก่ นายธรรมธร โพธิ์งาม

การศึกษา

- ◆ พ.ศ. ๒๕๑๗ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนท่าแพรวิทยาลัย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๒ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาออกโรงเรียน โรงเรียนพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
- ◆ ปัจจุบัน กำลังศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี โปรแกรมวิทยาศาสตรศาสดร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๓ รางวัลผู้ทำคุณประโยชน์ด้านการเกษตรจากสมาคมวิทยาศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๓ ไอคกรีมน้ำนมข้าวโพด ได้รับรางวัลชนะเลิศงาน SEMs DAY จากกระทรวงอุตสาหกรรม
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับรางวัลพระราชทานชนะเลิศ “กล้วยอบกรอบ” งานประกวดสินค้าแปรรูป จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านโภชนาการ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายล้วน ดนตรี

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายล้วน ดนตรี

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย)

ครูล้วน ดนตรี เกิดเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาเรียนรู้ด้านดนตรีไทยจากครอบครัว ซึ่งเป็นตระกูลนักดนตรีไทยมาตั้งแต่อายุ ๘ ปี เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านดนตรีไทยและการผลิตเครื่องดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง มีปณิธานชีวิตแน่วแน่ในการสืบสาน สร้างสรรค์ พัฒนาและถ่ายทอดดนตรีไทยของตระกูลให้เป็นเกียรติภูมิในแผ่นดินถิ่นเกิดของตน

การที่ครูล้วน ดนตรี นำความรู้ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นพบทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

ครูล้วน ดนตรี

ครูภูมิปัญญาไทย

ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย)

ครูล้วน ดนตรี จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้สืบเชื้อสายดนตรีไทยมาจากตระกูลดนตรีไทยของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ทั้งในลักษณะของการอนุรักษ์และพัฒนาดนตรีไทย ให้สอดคล้องกับยุคสมัย

การศึกษา ชีวิต การทำงาน

ครูล้วน มิได้เรียนหนังสือในระบบ หากแต่ได้เรียนหนังสือจากบ้านของมหากระจำจ้อ ตตะสาระ แล้วไปสอบเทียบชั้นประถมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนวัดจุฬามณี ครูล้วน เป็นบุตรคนสุดท้องของครอบครัว เมื่อพี่น้องเติบโตขึ้นได้แยกย้ายกันไปสร้างครอบครัวของตนเอง ไม่ค่อยมีโอกาสรวมตัวกันรับงานดนตรีไทยเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ครูล้วนจึงรับหน้าที่ในการสืบสานดนตรีไทยช่วงที่ ๓ ของตระกูลในนามวงดนตรีไทย “ดนตรีรส” โดยรับหน้าที่เป็นหัวหน้าวง

นอกจากจะมีความสามารถในการเล่นดนตรีไทยแล้ว ครูล้วนยังมีความสามารถในการผลิตเครื่องดนตรีอีกหลายชนิด อาทิ ดนตรีประเภทเครื่องหนังต่างๆ ซึ่งผลิตจำหน่ายให้แก่ักดนตรีไทยทุกๆ ไป

การเรียนรู้

ครูล้วน เรียนรู้เรื่องดนตรีไทยจากครอบครัว โดยได้ฝึกหัดดนตรีไทย (ฆ้องวง) จากพ่อของตนเอง เมื่ออายุได้ ๘ ขวบ จากนั้นติดตามพ่อและพี่ๆ ไปบรรเลงดนตรีไทยในงานต่างๆ ตลอดมา

ครูล้วน ฝึกฝนดนตรีไทยอย่างจริงจัง และโชคดีเมื่อพ่อของตนเองได้มีการปรับวงดนตรีไทยของตระกูลครั้งใหญ่ ด้วยการเชิญครูสิงห์โต ดนตรีรส นักดนตรีระนาดเอกที่มีชื่อเสียงและเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยของกรุงเทพมหานครไปปรับแผนพัฒนางวงดนตรีของตระกูล ทำให้ครูล้วนได้เรียนรู้ทางเพลงของดนตรีไทยใหม่ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งเมื่อเติบโตขึ้นก็ได้พัฒนางวงดนตรีไทยของตนอีกครั้ง ด้วยการนำเครื่องดนตรีมอญ มาร่วมบรรเลงส่งผลให้วงดนตรีไทยของครูล้วนได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในฐานะที่มีการปรับปรุงวงทั้งด้านฝีมือและเครื่องดนตรีที่สวยงาม

องค์ความรู้

ครูล้วนได้สั่งสมองค์ความรู้ทางเพลงของตระกูลไว้เป็นจำนวนมาก ต่อมาได้เรียนรู้ทางเพลงอย่างกว้างขวางเมื่อเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยจึงค้นคว้าทดลองปรับวงดนตรีไทยของตนใหม่ ดังนี้

- ◆ ปรับวงจากปี่พาทย์ไทยอย่างเด็ดขาดด้วยการเพิ่มวงปี่พาทย์มอญ เพื่อเพิ่มความงดงามของเครื่องดนตรีให้เป็นที่พอใจของผู้ชมและผู้ฟังการบรรเลง

- ◆ พัฒนาวงปี่พาทย์ไทยด้วยการเพิ่มเครื่องดนตรีและสร้างเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพเป็นของตนเองจนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

การถ่ายทอด

ครูล้วน สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากรถ่ายทอดเรื่องดนตรีไทยให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย: ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่ครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านที่สนใจด้านดนตรีไทย เปิดบ้านของตนเป็นแหล่งการเรียนรู้ในเรื่องการทำเครื่องดนตรีไทยและเรื่องดนตรีไทย ทั้งวงปี่พาทย์ไทย และปี่พาทย์มอญ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ของครูล้วน มีดังนี้

- ◆ ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย
- ◆ เครื่องดนตรีไทยชนิดต่างๆ
- ◆ เพลงไทยประเภทต่างๆ
- ◆ แนวทางการฝึกซ้อมเพลงไทย
- ◆ การฝึกซ้อมเพลงไทย

ฯลฯ

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

ครูล้วน ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การสาธิต
- ◆ ฝึกปฏิบัติ (เน้นเป็นพิเศษ)

การที่ครูล้วน ดนตรี เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครูล้วน ดนตรี เกิดเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ตำบลบางชะนี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวน ๕ คนของนายมี นางเปลี่ยน ดนตรี สมรสกับนางสาวเทียม สัมฤทธิ์ มีบุตร ๗ คน ได้แก่ นางสาวปรานี ดนตรี นายวิชา ดนตรี นางมาลี พลชยะกุล นางราตรี วังบรรพต นายวิเชียร นายประสาธ และนางประสิทธิ์ ดนตรี

การศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ คนดีศรีบางบาล
- ◆ โฉ่เกียรติยศการบรรเลงแตรวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ◆ โฉ่เกียรติยศการบรรเลงดนตรีไทยที่วัดพระพิเรน กรุงเทพมหานคร
- ◆ พ.ศ. ๒๕๕๖ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย)
จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

นายสรณพงษ์ บัวโรย

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสรณพงษ์ บัวโรย

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครูสรณพงษ์ บัวโรย เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่จังหวัดเพชรบุรีเป็นผู้นำกระบวนการการวิจัยมาพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีความเป็นวิทยาศาสตร์ สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ริเริ่มนำยางรถยนต์ไปจัดทำแนวกันคลื่นเพื่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน ทำให้แผ่นดินงอกแผ่ขยายออกไปในทะเล สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ชายฝั่งจนประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างของการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยวัสดุเหลือใช้แก่ประชาชนทั่วไป

การที่ครูสรณพงษ์ บัวโรย นำความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าชายเลน) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด และสาธิต ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และนำไปปรับประยุกต์จนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมสังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติคุณจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าชายเลน) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

ครูสรณพงษ์ บัวโรย

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครูสรณพงษ์ บัวโรย จากจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นผู้พัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ทำให้ป่าชายเลนของจังหวัดสมุทรสงคราม ที่เสื่อมโทรมได้พลิกฟื้นกลับมา มีความอุดมสมบูรณ์ดังเดิม

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

ครูสรณพงษ์ เกิดในครอบครัวชาวนา อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี หลังเรียนจบมัธยมศึกษาแล้ว ได้สอบเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมชุมพร อำเภอสวี จังหวัดชุมพร แล้วออกมาช่วยพ่อแม่ทำไร่ เนื่องจากไม่มีเงินเรียนต่อ

พ.ศ. ๒๕๑๘ ครูสรณพงษ์อุปสมบท ศึกษาพระธรรมจนสอบได้นักธรรมตรี จากนั้นสอบเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมบางพระ และที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปัจจุบันครูสรณพงษ์ รับราชการในตำแหน่งหัวหน้างานพัฒนาสถาบันเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม

การเรียนรู้

ครูสรณพงษ์ สนใจเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญามาแต่วัยเด็ก โดยเริ่มจากภูมิปัญญาในการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ และภูมิปัญญาการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของคนในครอบครัวและของชาวบ้านในหมู่บ้าน

เมื่อเริ่มเข้ารับราชการ ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจากชาวบ้านมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากตนเองเป็นผู้ที่สนใจใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ จึงศึกษาต่อยอดภูมิปัญญาของชาวบ้าน ด้วยการใช้กระบวนการวิจัยเข้ามาศึกษาพัฒนาภูมิปัญญาของชาวบ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นในหลายเรื่อง อาทิ การทำน้ำตาลบรรจุขวด เพื่อแก้ปัญหาหาคาน้ำตาลตกต่ำ การทำน้ำส้มสายชูกลั่นจากน้ำมะพร้าวแก้ด้วยวิธีต้มกลั่น และการกลั่นจากการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ การทำวุ้นจากน้ำมะพร้าวแก้ เพื่อสร้างรายได้และแก้ปัญหาหน้าเฝ้าเสียในลำคลอง เนื่องจากเกษตรกรทิ้งน้ำมะพร้าวลงแม่น้ำลำคลองปีละกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ตัน การวิจัย ขี้แดดนาเกลือที่เหลือทิ้งจากการทำนาเกลือให้กลายมาเป็นปุ๋ยธรรมชาติที่มี

ประโยชน์ต่อการพัฒนารสชาติของส้มโอให้มีความหวานอร่อย
เป็นต้น

องค์ความรู้

ครูสรณพงษ์ มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลาย และที่
เด่นชัดเป็นพิเศษ ได้แก่ การค้นพบวิธีการสร้างแนวกันคลื่นโดย
ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการปรับประยุกต์ การใช้กระบวนการ
ปักกล้า และล่อปลาให้เข้ามาอยู่อาศัย มาเป็นแนวคิดในการทำ
แนวกันคลื่น คิดค้นการป้องกันการไหลกลับของน้ำโดยใช้ยางรถยนต์ใส่ไว้ในหลัก หลักละ
๓ เส้น ทำให้เกิดแผ่นดินงอกออกไปในทะเล สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ชายฝั่งจนประสบ
ความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างของการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยวัสดุเหลือใช้

การถ่ายทอดความรู้

ครูสรณพงษ์ สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย ด้าน
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่า
ชายเลน) ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย: ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลน ด้วย
วัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นได้ให้แก่ กลุ่มประชาชนในท้องถิ่น
กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ฯ กลุ่มศึกษาดูงานทั้งชาวไทย
และชาวต่างประเทศ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดองค์ความรู้ของครูสรณพงษ์ มีดังนี้

- ◆ ความสำคัญของป่าชายเลน
- ◆ แนวทางการอนุรักษ์ป่าชายเลน
- ◆ การอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย
- ◆ เครือข่ายการอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างยั่งยืน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสรณพงษ์ ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การสาธิต
- ◆ การฝึกปฏิบัติ
- ◆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ◆ การจัดนิทรรศการ
- ◆ การศึกษาดูงาน

การที่ ครูสรณพงษ์ บัวโรย เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครูสรณพงษ์ บัวโรย เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๗ ที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวน ๕ คน ของนายทิม นางใบ บัวโรย สมรสกับนางสาวอรพันธ์ เหล่าอุดม มีบุตร ๓ คน ได้แก่ นางสาวยุวรีย์ นายศุภลักษณ์ และเด็กชายพรชัย บัวโรย

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๗ ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านท่ากระเทียม

พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๐ ประถมศึกษาปีที่ ๗ โรงเรียนบ้านท่ายาง

พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านท่ายางวิทยา

พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๖ ปวช. วิทยาลัยเกษตรกรรมชุมพร

พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๐ ป.ม.ก.ประโยคครูมัธยมเกษตร วิทยาลัยเกษตรกรรมท่ายาง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๖ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เคยได้รับ

- ◆ ตริตาภรณ์ช้างเผือก

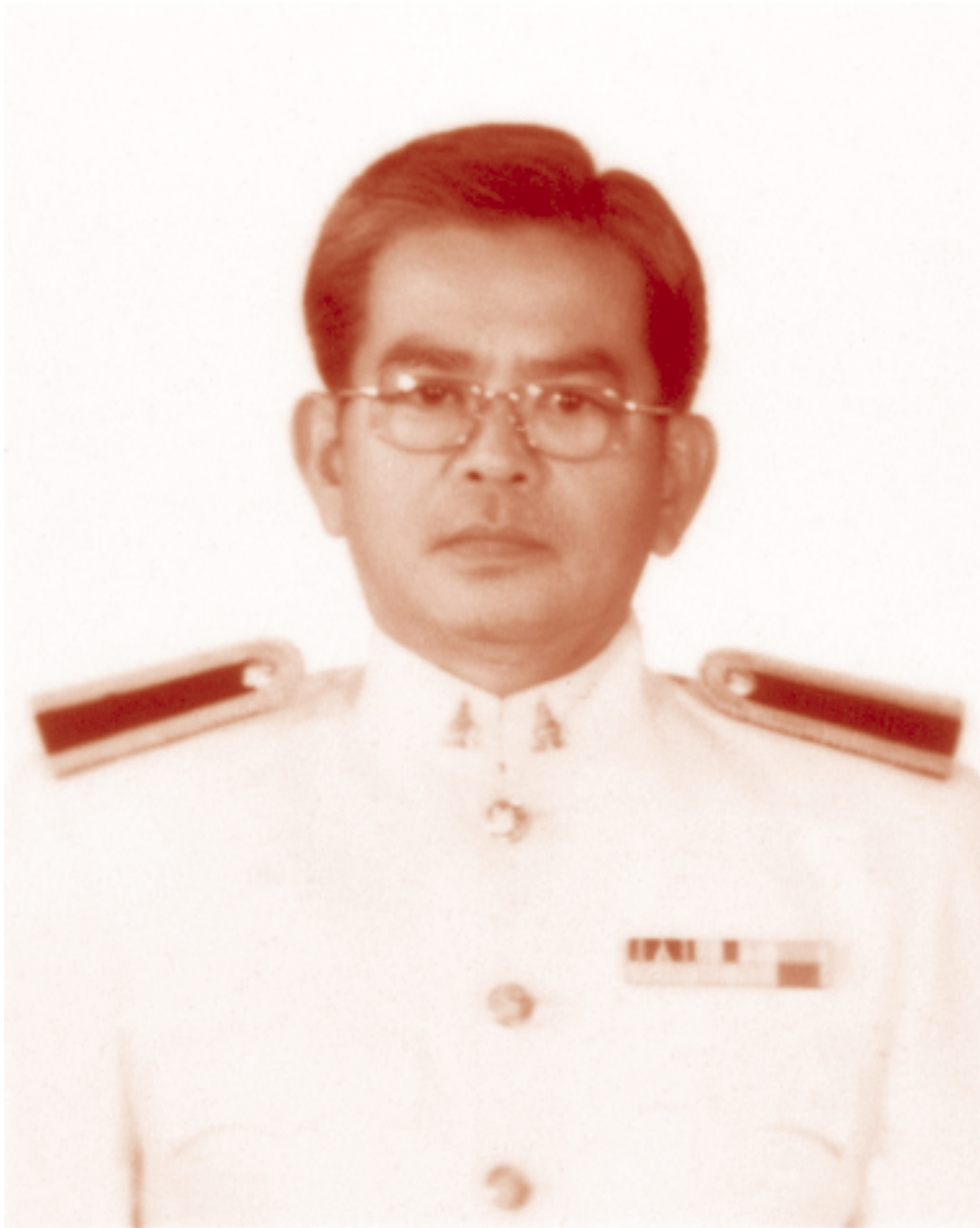
เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์ป่าชายเลน) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายเสน่ห์ แจ่มจิรารักษ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการทำตะล่อม พานแว่นฟ้า)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายเสน่ห์ แจ่มจिरารักษ์

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า)

ครูเสน่ห์ แจ่มจिरารักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ ที่จังหวัดนนทบุรี เป็นผู้สืบสานสร้างสรรค์ และพัฒนาภูมิปัญญาศิลปะการทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า ซึ่งสืบทอดจากตระกูลที่สร้างสรรค์ผลงานต่อเนื่องมา ๑๐๐ ปีเศษ ให้คงดำรงอยู่ โดยอนุรักษ์กรรมวิธีการทำแบบดั้งเดิมที่ประณีตงดงาม และเป็นศิลปะชั้นสูงไว้อย่างครบถ้วน พร้อมไปกับการพัฒนาผลงานให้มีคุณค่าทางศิลปะสมกับเป็นงานฝีมือชั้นสูงของแผ่นดิน

การที่ครูเสน่ห์ แจ่มจिरารักษ์ นำความรู้ด้านศิลปกรรม (ศิลปกรรมการทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคมจึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการทำตะลุ่ม พาน แว่นฟ้า) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

นายเสน่ห์ แจ่มจิรารักษ์

ครูภูมิปัญญาไทย

ด้านศิลปกรรม (ศิลปะการทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า)

ครูเสน่ห์ แจ่มจิรารักษ์ จากจังหวัดนนทบุรี เป็นผู้สืบสาน สร้างสรรค์ และพัฒนาวิชาการทำหุ่นตะลุ่ม พานแว่นฟ้า เตียบ จากครอบครัวซึ่งเป็น ตระกูลช่างทำหุ่นตะลุ่ม และพานแว่นฟ้า ให้คงมีการสืบสานต่อเนื่องมา จนถึงปัจจุบัน

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูเสน่ห์ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัด นนทบุรี และเนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ จึงยุติการศึกษาในระบบ ออกมาศึกษาเรียนรู้สิ่ง ต่างๆ ตามอัธยาศัย

ครูเสน่ห์ เกิดในตระกูลช่างศิลป์ ในการทำหุ่นตะลุ่ม พานแว่นฟ้า เตียบ โดย สืบทอดภูมิปัญญาดังกล่าวมาจากบรรพบุรุษ เป็นเวลากว่า ๑๐๐ ปี

หลังยุติการเรียนในระบบแล้วก็ศึกษา เรียนรู้ และฝึกฝนเรื่องการประดับมุก การ ทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า เตียบ กับครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องการฝังมุกนั้นได้ฝึกฝนจน เชี่ยวชาญทั้งการประดับมุก งานถม และงานฝังมุก

อายุได้ ๒๕ ปี ครูเสน่ห์ก็ยึดอาชีพทำงานด้านศิลปหัตถกรรมหลากหลายชนิด จน เมื่ออายุได้ ๕๓ ปี ได้สมัครเข้าทำงานในฝ่ายบูรณะราชภัณฑ์ กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ในตำแหน่งช่างประณีตศิลป์

การเรียนรู้

ครูเสน่ห์ เรียนรู้ศิลปะการทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า เตียบ และงานศิลปหัตถกรรม อื่น ๆ จากครอบครัว และจากประสบการณ์ในการทำงานของตนเอง จนมีความเชี่ยวชาญ

องค์ความรู้

ครูเสนห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปกรรม การทำตะลุ่มพานแว่นฟ้า ซึ่งปัจจุบันไม่มีผู้ใดถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวแล้ว จนได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้ฟื้นฟู ถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวให้แก่ฝ่ายบูรณะราชภัฏที่ กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง

การถ่ายทอดความรู้

ครูเสนห์ สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยด้านศิลปกรรม (การทำตะลุ่มพานแว่นฟ้า) ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย: ถ่ายทอดองค์ความรู้ ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กาญจนภิเษก (วิทยาลัยในวังชาย) และแก่หน่วยงานต่างๆ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่

๑. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของหุ่นตะลุ่ม

เรื่องที่ ๑.๑ ประวัติความเป็นมาของหุ่นตะลุ่ม

เรื่องที่ ๑.๒ ความสำคัญของหุ่นตะลุ่ม

กิจกรรมท้ายบทที่ ๑

๒. วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และการดูแลรักษา

เรื่องที่ ๒.๑ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้

เรื่องที่ ๒.๒ การดูแลรักษา

กิจกรรมท้ายบทที่ ๒

๓. ขั้นตอนเตรียมการ

เรื่องที่ ๓.๑ การเลือกหวาย

เรื่องที่ ๓.๒ การจักหวาย

เรื่องที่ ๓.๓ การเหลาหวาย

เรื่องที่ ๓.๔ การสร้างแบบและขึ้นรูป

กิจกรรมท้ายบทที่ ๓

๔. ขั้นตอนการขุดหวายและการตกแต่ง
 - เรื่องที่ ๔.๑ การขุดหวายและการจัดรูป
 - เรื่องที่ ๔.๒ การชุบแชล็ก
 - เรื่องที่ ๔.๓ การแต่งหุ่นภายนอกและภายใน
 กิจกรรมท้ายบทที่ ๔
๕. การประกอบหุ่นตะลุ่ม
 - เรื่องที่ ๕.๑ การติดเชิงปาก
 - เรื่องที่ ๕.๒ การใส่หวายต่อคอ
 - เรื่องที่ ๕.๓ การเก็บรายละเอียดของงานหุ่นตะลุ่ม
 กิจกรรมท้ายบทที่ ๕

การถ่ายทอดความรู้

- ครูเสन्ह์ ถ่ายทอดความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้
- ◆ การบรรยาย
 - ◆ การสาธิต
 - ◆ สอนเป็นรายบุคคลและคณะ
 - ◆ การจัดทำเอกสารขั้นตอนการทำหุ่นตะลุ่ม-พานแว่นฟ้า
 - ◆ การจัดนิทรรศการ

การที่ครูเสन्ह์ แจ่มจิวรรักษ์ เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม (ศิลปะการทำตะลุ่ม-พานแว่นฟ้า) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครูเสนห์ แจ่มจิรารักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๖ ที่บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๑ ต.เสาชิงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรคนเดียวของนายเฉลิม นางสาวภักดิ์ แจ่มจิรารักษ์ สมรสกับนางสาววิไลวรรณ ถาวรวรรณ มีบุตร ๔ คน ได้แก่ นางสาวภัทรา พรหมทอง นางพนิดา ชนะชัย นางสาวจิตติมา และนางสาวพรรณนา แจ่มจิรารักษ์

การศึกษา

- ◆ พ.ศ. ๒๕๕๕ ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดศรีราชฎร์ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๕๘ มัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ พ.ศ.๒๕๓๘ ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมระดับภาค จังหวัดนนทบุรี
- ◆ พ.ศ.๒๕๔๔ เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ นักประดิษฐ์ผู้สร้างสรรค์ผลงานประดิษฐ์ โดย ภูมิปัญญาไทยที่มีประโยชน์จากสมาคมการประดิษฐ์ไทย
- ◆ พ.ศ.๒๕๔๖ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านศิลปกรรม (ศิลปศาสตร์การทำตะลุ่ม พานแว่นฟ้า จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายอุดม กสิบมาลัย

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

คำประกาศเกียรติคุณ
นายอุดม กลีบมาลัย
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

ครูอุดม กลีบมาลัย เกิดเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ริเริ่มวิจัยพันธุ์ข้าวจำวนาปี ๕๘ สายพันธุ์ เพื่อคัดพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบพันธุ์ข้าวสองสายพันธุ์ที่ให้โปรตีนสูงสุดในประเทศไทย ได้แก่พันธุ์ข้าวนางพญาและพันธุ์ข้าวนางมน เป็นผู้ทำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพมูลสัตว์ ปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพจากผัก ผลไม้ สัตว์ สารสกัดสมุนไพรไล่แมลงและโรคพืช ค้นคว้าการผลิตไฮโมโนบำรุงพืชผักผลไม้ ทั้งจากสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง เพื่อลดต้นทุนและรักษาสุขภาพของเกษตรกรจนประสบความสำเร็จ

การที่ครูอุดม กลีบมาลัย นำความรู้ด้านเกษตรกรรมที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๓ ด้านเกษตรกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

นายอุดม กลีบมาลัย

ครุภูมิปัญญาไทย

ด้านเกษตรกรรม

ครูอุดม กลีบมาลัย จากอำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ริเริ่มให้มีการวิจัยสายพันธุ์ข้าวเจ้า จำนวน ๕๘ สายพันธุ์ เพื่อคัดเลือกสายพันธุ์ข้าวเจ้าที่ดีที่สุดจำนวน สายพันธุ์ โดยมุ่งหวังว่าสายพันธุ์ข้าวเจ้า ดังกล่าวจะเป็นสายพันธุ์ข้าวเจ้าประจำอำเภอสนาต่อไปในอนาคต

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูอุดม ศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่คณะเศรษฐศาสตร์ ชั้นปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แล้วลาออกไปเป็นครูโรงเรียนเอกชนที่อำเภอสนา พร้อมกับศึกษาด้วยตนเองจนสอบได้วิชาชุดครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) สอบบรรจุเข้ารับราชการครูที่อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่ออายุ ๒๑ ปี ขณะทำงานเป็นครูโรงเรียนเอกชน ครูอุดมได้แยกครอบครัวจากพ่อแม่ มาสร้างครอบครัวของตนเอง โดยสอนหนังสือควบคู่ไปกับการทำเกษตรกรรมบนเนื้อที่ ๓ ไร่ เริ่มตั้งแต่การปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไม้ผล ไม้หอม ไม้ป่า สำหรับการใช้สอยโดยเน้นในเรื่องการทำเกษตร

ครูอุดมเป็นผู้นำคนแรกของตำบลบ้านหลวงที่ริเริ่มขุดร่องน้ำล้อมรอบผืนดินทำกิน และขุดเป็นซอยร่องน้ำเล็กๆ เข้าไปในบริเวณที่ปลูกพืชผักผลไม้ ซึ่งทั้งตำบลไม่เคยมีใครทำมาก่อน “ผมทำเพื่อเป็นการศึกษาวิจัยสำหรับการทำเกษตรแนวใหม่ในอนาคต” ครูอุดมอธิบายถึงแนวคิดของตนเองเมื่อเกือบห้าทศวรรษที่ผ่านมา

การเรียนรู้

ครูอุดมเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมเบื้องต้นจากบรรพบุรุษซึ่งเป็นตระกูลชาวนา ศึกษาเพิ่มเติมจากการศึกษาในระบบและจากการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง แต่การศึกษาในกรอบแคบๆ เช่นนั้น ไม่เพียงพอและก้าวไม่ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเสียแล้ว ด้วยเหตุนี้ ครูอุดม จึงศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมอื่นๆ เพิ่มเติม ดังนี้

- ◆ การอบรมศึกษาดูงาน และฝึกปฏิบัติทางการเกษตรที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขนในโครงการพระราชดำริ โครงการพัฒนาเกษตรกรรมเบ็ดเสร็จตามพระราชดำริ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อปี ๒๕๒๘ เป็นเวลา ๓ วัน ๓ คืน
- ◆ การอบรมศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนและฝึกปฏิบัติทางการเกษตรระหว่างประเทศ ๔ ประเทศ ในประเทศไทย เรื่อง การบริหารจัดการศัตรูและโรคพืช การบำรุงรักษาดิน การทำปุ๋ยอินทรีย์ การตลาด การปรับปรุงพันธุ์ การเก็บเมล็ดพันธุ์ เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๑ เป็นเวลา ๑๓ วัน ๑๒ คืน
- ◆ การอบรมศึกษาดูงาน และฝึกปฏิบัติทางการเกษตรที่มูลนิธิสิทธกรมธรรมชาติ มาบเอื้อง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ของ อาจารย์วิวัฒน์ ศัยกัธร เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๕ เป็นเวลา ๔ วัน ๓ คืน
- ◆ การร่วมเวทีสัมมนาเรื่องข้าว ระหว่างประเทศ ๔ ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว มาเลเซีย กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ทิมอร์ตะวันออก และจีน ที่โรงแรมโรสการ์เดนท์ สวนสามพราน จังหวัดนครปฐม ๔ วัน ๓ คืน (East Asian Forum On Rice : Regional cooperation for Amall rice farmers) โดยได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเกษตรกรรมภาคกลาง (ภาคละ ๑ คน เท่ากับ ๔ คน) เข้าร่วมเวทีสัมมนา และเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๕ จัดตั้งสภาความร่วมมือระหว่างประเทศแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวและผลกระทบจากองค์กรระดับโลก และการร่วมมือกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับข้าว ได้นำมาถ่ายทอดให้เกษตรกรและผู้สนใจ
- ◆ การศึกษาดูงานเรื่องข้าว ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเช่น อำเภอฟักไห้ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดขอนแก่น ฯลฯ

องค์ความรู้

ครูอุดม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านเกษตรกรรมที่เด่นชัด ดังนี้

- ◆ ริเริ่มนำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพมูลสัตว์ ปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพจากผัก ผลไม้ สัตว์ สารสกัดสมุนไพร ไส้แมลงศัตรูและโรคพืช ทดลองใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมของตนจนประสบความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างของคนในชุมชน

- ◆ ค้นคว้าการผลิตไฮโมโนบำรุงพืชผักและไม้ผล ข้าว จากสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ กุ้ง หอย หนอนและแมลง ปลาน้ำจืด ไช้ไก่ ผลไม้ ยอดพืชผักที่กินได้ จนประสบความสำเร็จ
- ◆ วิจัยพันธุ์ข้าวจำนวนปี ๕๘ สายพันธุ์เพื่อคัดพันธุ์ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ผลการวิจัยได้พันธุ์ข้าว ๒ พันธุ์ ที่มีโปรตีนสูงสุดในประเทศไทย ได้แก่ พันธุ์ข้าว นางพญาและพันธุ์ข้าวนางมน ซึ่งจะเผยแพร่ให้เป็นข้าวปรับปรุงพันธุ์ประจำถิ่นของอำเภอเสนาในอนาคต

การถ่ายทอดความรู้

ครูอุดม สอน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นผู้ร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นวิทยากร ถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย (ด้านเกษตรกรรม) แก่ผู้เรียนในโรงเรียนชุมชนบ้านหลวง

การศึกษาตามอัธยาศัย : ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่

- ◆ เครือข่ายภูมินิเวศน์ สุพรรณภูมิ ๓ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี สุพรรณบุรี จำนวนสมาชิก ๒๐๐ คน
- ◆ เครือข่ายผู้บริโภคนเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กลุ่มผู้รักสุขภาพโรงงานอุตสาหกรรมแพน
- ◆ เครือข่ายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล
- ◆ ศูนย์ศึกษาพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนตำบลบ้านหลวง ตั้งในบริเวณพื้นที่เกษตรกรรมของครูอุดม
- ◆ ถ่ายทอดผ่าน กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้านหลวง
- ◆ เผยแพร่องค์ความรู้ของตนผ่านสถานีวิทยุชุมชน “ชุมชนวัฒนธรรมคลองขนมจิน FM.๑๐๘ MHz.

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดองค์ความรู้ของครูอุดม โดยสรุป มีดังนี้

- ◆ เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน
 - ปรับโครงสร้างของดินให้เหมาะสมในการทำการเกษตร
 - ปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลางที่ PG ๖-๗
- ◆ เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อการเกษตรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบำรุงดิน ให้อุดมสมบูรณ์มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของพืชเพื่อลดต้นทุนการผลิต ได้แก่

- ปุ๋ยหมัก
- ปุ๋ยชีวภาพมูลสัตว์
- ปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพ BE จากผัก จากผลไม้และจากสัตว์
- สารสกัดสมุนไพรไล่แมลงศัตรูและโรคพืช
- ฮอรัโมนบำรุงพืชผักและไม้ผล - ข้าว จาก

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง กุ้ง หอย ปู หนอน และแมลงบางชนิด ปลาน้ำจืด ไช้ไก่ ผลไม้ ยอดพืชผักที่กินได้

- ◆ การให้ปุ๋ยหรือธาตุอาหารพืชแก่ไม้ผล
 ๑. ลดที่ทรงพุ่ม
 ๒. คลุมดินโคนต้นไม้ด้วยหญ้า - ฟางแห้ง
 ๓. ขุดหลุมลึก ๓๐ ซม. ฝังพลาสติกใต้ทรงพุ่ม
 ๔. ขุดหลุมลึก ๓๐ ซม. ฝังท่อไว้ใส่ปุ๋ยน้ำ
 ๕. ฉีดพ่นใต้ใบในทางพุ่ม
 ๖. ฉีดพ่นบนใบเหนือยอดไม้ผล
- ◆ วิจัยข้าวพันธุ์ดี เพื่อปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะกับท้องถิ่นอำเภอเสนา
- ◆ สร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องข้าวที่สีกินได้ เพื่อนำมาปลูกข้าวไว้กิน ศึกษากระบวนการเจริญเติบโต (ข้าว ๔ เดือน) ในแต่ละระยะเป็นอย่างไร ต้องการธาตุอาหารหลักอะไร ทุกระยะจนเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้เทคนิควิธีทำนาปลูกข้าวกินที่ดีที่สุด ต้นทุนต่ำที่สุด แต่ได้ผลเท่าเดิม หรือมากกว่า
- ◆ แมลงศัตรูพืช ข้าว และแมลงธรรมชาติในนาข้าวร่วมกับเกษตรกรตำบลบ้านหลวงชนิดของแมลงตัวห้ำ ตัวเบียน และแมลงอื่นๆ ในแปลงนาสาธิตของเกษตรกรตำบลบ้านหลวง

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

ครูอุดม ถ่ายทอดความรู้ โดยมีวิธีการในการถ่ายทอด ดังนี้

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การสาธิต

- ◆ การฝึกปฏิบัติ
- ◆ การอภิปราย
- ◆ การเป็นวิทยากร

ฯลฯ

ครูอุดม เป็นวิทยากรในโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรที่ยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ภูมิภาคอีสาน สุพรรณภูมิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเกษตรกรในท้องถิ่น ด้วยหลักวิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น ฝึกปฏิบัติให้ดูของจริงที่ทำทลายให้พัฒนาค้นคว้าหารูปแบบการพัฒนาเกษตรกรที่ยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปรับเปลี่ยนแนวคิด คิดอย่างเป็นระบบ เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เติมนิเวศวิทยาดังเดิมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ใช้วิธีให้ปุ๋ยสำเร็จรูปโดยตรงแก่พืชด้วย การถ่ายทอดและเนื้อหา ดังนี้

- ◆ แนวคิด คิดใหม่ ทำใหม่ คิดพึ่งตนเอง และพึ่งพากันเอง สร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนเป็นสำคัญ
- ◆ กระบวนการเรียนรู้ในทุกๆ กิจกรรม บันทึกข้อมูลและสังเกตและพัฒนา รูปแบบให้ได้เทคนิควิธีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ถ่ายทอดสู่ลูกหลาน เพื่อความยั่งยืนของภาคเกษตรกรรม
- ◆ จัดแหล่งการเรียนรู้ชุมชนเป็น “ศูนย์ศึกษาพัฒนาเกษตรกรยั่งยืนตำบลบ้านหลวง” ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรและผู้สนใจ
- ◆ จัดตั้งโรงเรียนชุมชนบ้านหลวง เกษตรกรและผู้สนใจที่มีความอยากรู้ มีความสงสัย มีปัญหาได้เดินเข้ามาร่วมกันคิดเพื่อร่วมกันช่วยแก้ปัญหาและหารูปแบบการพัฒนาเกษตรกรที่ยั่งยืน อย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น และตนเองเฉพาะรายสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

การที่ครูอุดม กลับมาลัย เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครูอุดม กลีบมาลัย เกิดเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวน ๖ คนของนายอยู่ นางจิบ กลีบมาลัย สมรสกับนางสาวศิริไล แสงดงฤทธิ์ มีบุตร ๗ คน ได้แก่ นางสาวสุเมธิ นายอภิชาติ นายอติพงษ์ นายอภิรัตน์ นายอดุลย์ นายอนุชา

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๒ เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ ที่โรงเรียนจรัสวิทยาคาร
- พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๔๙๗ เรียนชั้นมัธยม ปีที่ ๑-๖ ที่โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” (อย.๕)
- พ.ศ. ๒๔๙๘-๒๔๙๙ เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.๗-๘ ที่โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง พญาไท กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๔๙๙-๒๕๐๒ ศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ ๓ ปี แล้ว ออกมาเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ ที่อำเภอเสนา ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๑๑ สอบได้ชุดครูพิเศษมัธยม (พ.ม.)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๑ ตริตาภรณ์ช้างเผือก

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ ผู้นำชุมชน จาก ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ◆ โฉลสิ่งทอง ผู้นำองค์กรดีเด่น สาขาผู้นำอาชีพก้าวหน้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกระทรวงมหาดไทย
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านเกษตรกรรม จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายอำนาจ มณีแสง

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม

คำประกาศเกียรติคุณ
นายอำนาจ มณีแสง
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูอำนาจ มณีแสง เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่จังหวัดระยอง ในครอบครัว ชวนา-ศิลปิน เป็นผู้ที่มีปณิธานแน่วแน่ในการเจริญรอยตามสุนทรภู่ ด้วยการสืบสานสร้างสรรค์ผลงานประเภทร้อยกรองให้เป็นสมบัติของแผ่นดินถิ่นเกิด มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาถิ่นมากเป็นพิเศษ โดยได้ศึกษาค้นคว้าความเป็นมาของภาษาถิ่นจังหวัดระยอง เพลงพื้นบ้านศิลปะการแสดงในท้องถิ่น จัดกิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมให้แก่ครู อาจารย์ นักเรียน นักเขียน ประชาชน เยาวชน อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการรวมพลังของคนในท้องถิ่นเพื่อทำนุบำรุงภาษาถิ่นภาษาไทยให้เป็นมรดกของแผ่นดิน

การที่ครูอำนาจ มณีแสง นำความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ทดลองจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านภาษาและวรรณกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

นายอำนาจ มณีแสง

ครุภูมิปัญญาไทย
ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูอำนาจ มณีแสง จากอำเภอกาหลง จังหวัดระยอง เป็นผู้สืบสาน สร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานด้านภาษาและวรรณกรรมมาอย่างยาวนาน มีผลงานเขียนเผยแพร่ทั้งด้านร้อยแก้ว และร้อยกรอง โดยเฉพาะผลงาน ร้อยกรองให้ทั้งอรรถรส และคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ทำให้ได้รับรางวัล เป็นจำนวนมาก

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูอำนาจ เกิดในครอบครัวชาวนา แต่บิดามีความสามารถพิเศษในเชิงช่างอยู่ในระดับ นายช่าง เป็นหัวหน้าคณะมวยไทย เป็นนักเทศน์ นักแหล่ต้นกลอนสดและชอบสะสมหนังสือ เมื่ออายุ ๖ ขวบ บิดาไปบวชแกำบนอยู่ที่วัด ครูอำนาจ จึงตามไปเป็นลูกศิษย์พระ ในขณะที่เป็นลูกศิษย์พระอยู่นั้น เห็นนักเรียนมานั่งเรียนหนังสือกันที่โรงเรียนวัดก็มีความ สนใจที่จะเรียนหนังสือ แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเรียนได้ก็แอบไปนั่งเรียนปะปนอยู่กับ นักเรียนคนอื่นๆ ซึ่งครูก็ให้เรียนหนังสือไปพร้อมๆ กับนักเรียนคนอื่น ซึ่งก็เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และอายุถึงเกณฑ์ครูก็ให้เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ทำให้มีความภาคภูมิใจและมีความตั้งใจเรียนมากเป็นพิเศษ

จบชั้น ป.๔ จากโรงเรียนวัดบ้านดอน (บ้านดอนวิทยาคาร) แล้วก็ไปสอบเข้าเรียน ต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดระยอง “ระยองมิตรอุปถัมภ์” โดยสอบได้ที่ ๑ ทำให้มีฐานะ เรียนมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่เรียนหนังสือก็ต้องช่วยครอบครัวทำนา เลี้ยงควาย เก็บเกี่ยวข้าวอย่าง เต็มรูปแบบ เวลาว่างก็ไปศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านอย่างหลากหลาย ทั้งการหาปู หาปลา และการเรียนรู้เพลงพื้นบ้านจากชาวบ้าน

ความไพเราะของบทเพลงพื้นบ้านส่งผลให้อาจารย์อำนาจ หันมาให้ความสนใจ เรียนรู้เรื่องโคลงกลอนมากเป็นพิเศษ โดยในช่วงเรียนหนังสือในระดับมัธยมศึกษานั้น ได้ฝึก เขียนโคลงกลอนไว้ค่อนข้างมาก เห็นหนังสือเกี่ยวกับโคลงกลอน คติ คำสอน เป็นต้องเปิด อ่านจนทะลุปรุโปร่ง

เนื่องจากเข้าเรียนก่อนเกณฑ์ ทำให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เมื่ออายุได้ ๑๖ ปี ไม่สามารถสอบบรรจุเข้ารับราชการได้เพราะทางราชการกำหนดว่าผู้ที่สอบเข้ารับราชการต้องมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์

ช่วงระหว่างรอสอบบรรจุเข้ารับราชการอาจารย์ อำนาจจึงลงมือทำนาช่วยครอบครัวอย่างเต็มตัว ทำตั้งแต่งานหว่านกล้า ถอนกล้า งานมัด งานเกี่ยวข้าว พออายุครบ ๑๘ ปี ไปสมัครสอบชิงทุนศึกษาต่อ วิชาครูมูล (ป.) ที่โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี เป็นเวลา ๑ ปี ก็กลับมาบรรจุเป็นข้าราชการครูที่โรงเรียนประชาบาลตำบลกระเจ็ด ๒ สอน ป.๑ ถึงชั้น ป. ๔ มีนักเรียน ๕๐ คน และมีครูคนเดียว

วิถีชีวิตราชการเจริญก้าวหน้าไปตามลำดับ และย้ายไปทำการสอนในโรงเรียนต่างๆ หลายแห่ง ตำแหน่งสุดท้ายดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา สำนัญศึกษาจังหวัดระยอง

ครูอำนาจเกษียณอายุราชการ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

การเรียนรู้

ครูอำนาจศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยด้านภาษาและวรรณกรรม ในวัยเด็กก่อนเข้าเรียน พ่อซึ่งเป็นนักเทศน์ และนักด้นกลอนสด จากนั้นเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ จากวิถีชีวิตของชาวจังหวัดระยอง จากศิลปินพื้นบ้าน โดยเฉพาะจากวรรณกรรมของสุนทรภู่ ซึ่งเป็นชาวเมืองแกลง จังหวัดระยอง ที่ตนเองให้ความสนใจมากเป็นพิเศษมาตั้งแต่เด็ก

องค์ความรู้

ครูอำนาจ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านภาษาและวรรณกรรม ดังนี้

- ◆ ความสามารถในการอนุรักษ์

มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาถิ่นมากเป็นพิเศษ โดยได้ศึกษา ค้นคว้า ความเป็นมาของภาษาถิ่น จังหวัดระยอง เพลงพื้นบ้าน ศิลปะการแสดงในท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญในจังหวัดระยอง จัดพิมพ์เป็นเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้าอ้างอิง

- ◆ ความสามารถในการสร้างสรรค์ด้านภาษาและวรรณกรรม

มีความสามารถโดดเด่นเป็นพิเศษในการสร้างสรรค์ผลงานประเภทร้อยกรองร่วมสมัย ผลงานที่ปรากฏแพร่หลายอาทิ นิราอุปบล นิราศเวียงจันทร์ นิราศเมืองเหนือ ระยองที่รัก นิราศปักษ์ใต้ นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่ โคลงสุภาสิตสำนวนไทย หนังสือแหล่งการนวดไทยและสมุนไพรใกล้ตัว ฯลฯ

จากการสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาและวรรณกรรมทำให้ได้รับรางวัล ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติจำนวนมาก อาทิ รางวัลชนะเลิศ บทกวี เมืองเอ๋ยเมืองระยอง จากครูสภา รางวัลชนะเลิศกวีเอ๋ยกวีเอก เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชกรณียกิจด้านภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยมหิดลและราชบัณฑิตยสถาน รางวัลวรรณกรรมไทยบัวหลวง ๒ รางวัลศิลปินดีเด่นจังหวัดระยอง ฯลฯ

การถ่ายทอดความรู้

เนื่องจากครูอำนาจ รับราชการครูและเป็นหัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ของครูอำนาจ จึงถ่ายทอดผ่านระบบการศึกษา ดังนี้

การศึกษาในระบบ : เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย : ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจ และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ดังนี้

- ๑) ครู อาจารย์ในจังหวัดระยอง
- ๒) สภาวัฒนธรรมจังหวัดระยอง
- ๓) ชมรมกวีจังหวัดระยอง
- ๔) จัดรายการวิทยุเพื่อให้ความรู้สาระและความรู้ ภาษาและวรรณกรรม

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดองค์ความรู้ของครูอำนาจ โดยสรุปแล้ว มีดังนี้

- ◆ หลักการเขียนประเภทร้อยแก้ว ได้แก่
 - การเขียนบทความ
 - การเขียนสารคดี
- ◆ หลักการเขียนร้อยกรอง ได้แก่
 - การเขียนโคลง
 - การเขียนฉันท์
 - การเขียนกาพย์
 - การเขียนกลอน

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

ครูอำนาจ ถ่ายทอดความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- ◆ การบรรยาย
- ◆ การสาธิต
- ◆ การฝึกปฏิบัติ
- ◆ การอภิปราย

การที่ครูอำนาจ มณีแสง เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ครูอำนาจ มณีแสง เกิดเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๗๔ ที่บ้านดอน ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวน ๓ คนของนายอำนวย นางเพิ่มพูน มณีแสง สมรสกับนางสาวเสถียร ขวัญบุรี มีบุตร ๔ คน ได้แก่ นางนวลนาถ พงษ์วารินทร์ นางศรีอัมพร สุขศิริ นางกนกวรรณ ภาณุทัต และนายอรรณพ มณีแสง

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๘๔	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดบ้านดอน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
พ.ศ. ๒๔๙๑	จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ โรงเรียนระยองมิตรอุปถัมภ์ จังหวัดระยอง
พ.ศ. ๒๔๙๓	ได้ทุนจังหวัด เรียนจบชั้นประโยคครูมูล (ป.) จากโรงเรียนฝึกหัดครู จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. ๒๔๙๙	เรียนด้วยตนเองสมัครสอบได้ประกาศนียบัตร ประโยคครูผู้สอนवादเขียนตรี (ว.ต.)
พ.ศ. ๒๕๐๐	เรียนด้วยตนเอง สมัครสอบได้ประกาศนียบัตร ประโยคครูผู้สอนवादเขียนโท (ว.ท.)
พ.ศ. ๒๕๐๐	สมัครสอบได้ประกาศนียบัตร ประโยคครูพิเศษประถม (พ.ป.)
พ.ศ. ๒๕๐๓	สมัครสอบได้ประกาศนียบัตร ประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.)
พ.ศ. ๒๕๑๓	ศึกษาต่อเรียนจบปริญญาตรี (กศ.บ.) สาขาบริหารการศึกษา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เคยได้รับ

- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ◆ รางวัลรองชนะเลิศประกวดภาพวาดสีน้ำมัน ๒๕ พุทธศตวรรษพร้อมคำบรรยาย
- ◆ พ.ศ. ๒๕๐๒ รางวัลชนะเลิศ บทกวี “เมืองเอ๋ยเมืองระยอง”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๐๗ รางวัลชนะเลิศ บทกวี “กวีเอ๋ยกวีเอก”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๐๙ รางวัลชนะเลิศ บทกวี “งานระยองสังสรรค์ ครั้งที่ ๓”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๐๓ รางวัลที่ ๓ บทกวี “ยุคทองแห่งวรรณคดี สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๔ รางวัลชมเชย บทกวี “เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระกรณียกิจด้านภาษาไทย
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๔ รางวัลชนะเลิศจากบทกวี “ภารกิจด้านพระพุทธศาสนา ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๕ รางวัลชมเชยจากบทกวี “พระพุทธศาสนาวัฒนาเพราะพระราชศรัทธา สมเด็จพระนางเจ้า”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๕ รางวัลรองชนะเลิศ การประกวดคำขวัญ “พระพุทธศาสนาวัฒนา เพราะพระราชศรัทธาสมเด็จพระนางเจ้า” จัดโดยกรมการจัดงาน สืบดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๗ รางวัลที่ ๓ จากบทกวี “สุขอื่นใดเหนือการให้ไม่มี” จัดโดยชมรมนัก กลอนสาครสงคราม
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๙ รางวัลรองชนะเลิศ จากการประกวดคำฉันท์เทิดพระเกียรติโครงการ “กวี เทิดพระเกียรติให้ ภูมิพล”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๓๘ รางวัลชมเชยวรรณกรรมไทยบัวหลวง ของมูลนิธิธนาคารกรุงเทพฯ ครั้งที่ ๒๕ เรื่อง “โคลงสุภาภิตสำนวนไทย ๑๑๓๔ บท”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๐ รับโล่รางวัล พ่อตัวอย่าง ของจังหวัดระยอง
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๒ รับโล่รางวัลเชิดชูเกียรติคุณ ของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดระยอง สาขาวรรณศิลป์ (ร้อยแก้ว ร้อยกรอง)

- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๓ รับโล่รางวัลเชิดชูเกียรติคุณ ของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นศิลปินดีเด่นของจังหวัดระยอง สาขาวรรณศิลป์ (ร้อยแก้ว ร้อยกรอง)
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๒ รางวัลชมเชยวรรณกรรมไทยบัวหลวง ของมูลนิธิธนาคารกรุงเทพฯ ครั้งที่ ๒๘ หนังสือแปล เรื่อง “การนวดไทยและสมุนไพรใกล้ตัว”
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๕ รับโล่เกียรติยศ บำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา เป็นตัวอย่างอันดีงามแก่พุทธศาสนิกชน
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๕ รับโล่เกียรติยศ จากสมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทย เป็นนักกลอนตัวอย่างระดับภาค (ตะวันออก) ประจำปีพุทธศักราช
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๕ รับโล่เกียรติยศ จากสมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทย เป็นนักกลอนตัวอย่างระดับประเทศ
- ◆ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ด้านภาษาและวรรณกรรม จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก

คำบรรยายพิเศษ
ของ
ดร.รุ่ง แก้วแดง
เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
เนื่องในโอกาสเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓
วันอังคารที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖
ณ โรงแรมปทุมธานีเพลส อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กราบนมัสการพระคุณเจ้า เรียนท่านอาจารย์ ดร.พิสิฐ เจริญวงศ์ ท่านผู้อำนวยการสุทธาสินี วัชรบูล ท่านครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ ที่เคารพทุกท่านครับ ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติที่ได้มีโอกาสมาร่วมแสดงความยินดีกับทุกท่านที่ได้รับการคัดเลือกเป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ และก็นึกคิดว่าการประชุมปฏิบัติการท่านคงจะได้ช่วยกันนั่งคิด นั่งพูด นั่งคุยกันถึงการที่จะช่วยกันนำภูมิปัญญาเข้าสู่การจัดการศึกษาของชาติได้อย่างไร

ในการจัดการศึกษาในประเทศของเราต้องยอมรับว่ามีความสำคัญมากประการหนึ่ง ก็คือประเทศไทยเป็นประเทศเก่าแก่ชาติหนึ่งของโลกถึงแม้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์จะบ่งชี้ว่าประวัติศาสตร์ชาติของเรามีอายุประมาณ ๓๐๐ ปี โดยเริ่มนับจากสมัยสุโขทัย แต่เข้าใจว่าจริงๆ แล้วชาติของเราน่าจะมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานกว่านั้นมาก แต่ด้วยเหตุที่ชนชาติไทยของเราเป็นวัฒนธรรมด้านการพูด โดยไม่เป็นวัฒนธรรมด้านการเขียน เพราะฉะนั้นเราจึงค้นพบว่าหลักศิลาจารึกที่ใกล้เคียงที่สุดก็คือหลักศิลาจารึกที่เราพบในสมัยสุโขทัยเท่านั้น

เรื่องหลักศิลาจารึกนี้ถ้าเราเทียบกับคนที่อยู่ในวัฒนธรรมตะวันออกเหมือนกันกับเราแต่ชอบเรื่องการขีดเรื่องการเขียนคือคนจีนแล้ว จีนขณะนี้ค้นพบหลักศิลาจารึกย้อนอดีตไปได้ ๕,๐๐๐ กว่าปี ถ้าเทียบกับเรา ๓๐๐ กว่าปี ก็ต่างกันค่อนข้างมากทีเดียวมีเหตุผลว่าเราไม่ค่อยจารึก เราไม่เขียน เราไม่บันทึก เพราะฉะนั้นภูมิปัญญาของเราส่วนหนึ่งเราก็ถ่ายทอดกันมาโดยการเล่าให้ฟัง พ่อแม่เล่าลงมาสู่รุ่นลูก ซึ่งเราเรียกกันว่าเป็นการถ่ายทอดโดยมุขปาฐะ คือการบอกเล่าด้วยวาจา เมื่อไม่มีการบันทึกเป็นหลักฐานไว้ช่วงระหว่างทางจึงมีการสูญหาย ล้มหายตายจากไปเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นพอมาถึงยุคปัจจุบันก็เลยดูเหมือนว่าชนชาติไทยจะไม่มีภูมิปัญญาของตัวเอง

ด้วยความที่เราไม่บันทึกเราไม่เขียนนี่เอง เมื่อเราต้องมาต่อสู้กับวัฒนธรรมรุ่นใหม่ที่เป็นวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งเขาเน้นเรื่องการเขียนมากกว่าของเรา หรือพูดง่ายๆ ก็คือเน้นเรื่องการบันทึก ท่านทั้งหลายคงจำได้ในเรื่องของเครื่องพิมพ์ หรือแท่นพิมพ์คนที่เป็ต้นคิดก็เป็นคนตะวันตก คือเป็นคนคิด แล้วนักวิเคราะห์ประวัติศาสตร์

โลกก็บอกว่าเดิมตะวันตกล้ำหลังกว่าจีนมาก เพราะว่าจีนเขานั่งเขียนที่ละแผ่น เพราะฉะนั้นพอถูกเดนมาร์กทำเรื่องเครื่องพิมพ์ได้สำเร็จแทนที่จะเขียนที่ละแผ่นเหมือนชาวจีนในอดีตก็พิมพ์ครั้งละพันครั้งละหมื่น ดังนั้นการแพร่หลายตัวขององค์ความรู้จึงไปได้เร็วมาก

เมื่อเป็นอย่างนี้ก็เลยทำให้วัฒนธรรมตะวันตกในรอบ ๖๐๐ - ๗๐๐ ปี เข้มแข็งมากขึ้นเพราะความรู้หาถ่ายกระจายไปอย่างกว้างขวาง เพราะฉะนั้นเด็กไทยของเราในเรื่องการศึกษาในยุคใหม่จึงไม่ค่อยมีในส่วนของภูมิปัญญาที่เราสะสมมาหลายพันปีเพราะว่าหาเอกสารศึกษาลำบาก ถ้ามัวอยู่ตรงไหนเราก็บอกดูเหมือนรู้แต่อยู่ที่คนบางคน พออยู่ที่คนบางคนพอท่านเหล่านี้เสียชีวิตไปภูมิปัญญาก็หายไป กว่าลูกศิษย์ที่รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จะขึ้นมาเป็นที่ยอมรับก็เหมือนต้นกล้าเหมือนต้นไม้ พอต้นใหญ่โคนลงกว่าจะมีอีกต้นที่โตขึ้นมาเท่าต้นใหม่ก็ใช้เวลายาวนานเกินไป และปกติคนจะไม่เอาไม้อ่อนมาทำบ้านเพราะยังไม่มีแก่นมันมีแต่กระพี้ ซึ่งก็ทำนองเดียวกับครุภูมิปัญญาไทยเราจะไม่ไปยกย่องเด็กอายุ ๑๕ - ๑๖ ปี บอกคนนี้มีภูมิปัญญาเพราะภูมิปัญญาต้องสะสมต้องพัฒนา ต้องทดลองก็เหมือนกับต้นไม้ที่จะต้องมีแก่น เพราะฉะนั้นพอโตขึ้นๆ มากกว่าจะยกย่องได้ไม่กี่วันต้นไม้ใหญ่ก็ล้มอีกแล้ว มันก็เลยเป็นวงจรอยู่อย่างนี้

เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าในยุคหนึ่งเราจึงมีวิกฤต เรื่องภูมิปัญญาไทย ที่นี้ด้วยความที่พวกเราระลึกเสมอว่าเราเป็นชาติเก่าแก่ เราเป็นคนที่มั่งคั่งปัญญา เราก็นั่งคิดกันว่าเราควรจะทำอย่างไร ตรงนี้เป็นเรื่องใหญ่ เพราะว่าในรอบ ๒๐๐-๓๐๐ ปี ภูมิปัญญาไทยเราเป็นเหมือนต้นไม้เล็กหมดเลยมันไม่โตอย่างที่ผมว่า ช่วงอายุสั้นไปขึ้นมาแล้วก็ตายไปๆ มีการพูดกันเป็นครั้งคราวแล้วก็หายไป เพราะฉะนั้นพวกเราจึงมีความเห็นว่าสมควรหรือฟื้นครุภูมิปัญญาหรือภูมิปัญญาของเราเข้าไปสู่การจัดการศึกษาของชาติ

สิ่งแรกที่จะต้องทำก็คือ ให้คำจำกัดความหรือความหมายเสียก่อน เพราะว่าตอนนี้ถ้าเราถกเถียงกันเรื่องภูมิปัญญาไทยพูดกันอย่างมากเลย หลายคนก็บอกว่าถ้าพูดถึงเรื่องครุภูมิปัญญาไทยก็จะมีแต่คนและสติปัญญาของคนไทย ส่วนดั้งเดิมจะไปรับมาจากไหนเราไม่สนใจ แต่บอกว่าเป็นสิ่งที่เราคิดของคนแต่ละคนในแต่ละภูมิภาคของโลกย่อมไม่เหมือนกัน เราเป็นคนไทยเราก็มีวิถีคิดแบบของเรา มีความเป็นอยู่มีอาหารการกิน ซึ่งถ้าเราหยิบมาบรรยายทีละอย่างๆ ก็พบว่ามันมีที่มา มันมีเหตุ มันมีผล แต่ตอนหลังด้วยการที่คนรุ่นใหม่ไม่รู้ไม่เข้าใจก็เลยไปดัดแปลงจนกระทั่งมันกลายเป็นปัญหา เช่นที่เราประชุมกันอยู่ตรงนี้นะครับใกล้ๆ กรุงเทพฯ จะเห็นได้ชัดเจนว่าบริเวณนี้เข้าใจว่าคนอยู่มาไม่น้อยกว่า ๔๐๐-๕๐๐ ปี แล้ว และด้วยความที่ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มคนก็เลยพัฒนาคลองขึ้นมาเยอะเลยเวลาน้ำเหนือมาก็ระบายไปตามคลองก็เลยไม่เดือดร้อน แต่ว่าตอนหลังภูมิปัญญาด้านสถาปัตยกรรมของเราเจริญมากขึ้น เราก็ถมคลองเพื่อรองรับความเจริญ สิ่งที่เราต้องเผชิญขณะนี้ก็คือทุกปีพอฝนตกน้ำก็จะท่วมก็เป็นปัญหาใหญ่โต และบ้านคนรุ่นใหม่ท่านสังเกตไหมครับเราปลูกติดพื้นดินหมดเลยก็เลยร้อนกันอีกเพราะฉะนั้นในกรณีนี้ครับ เดี่ยวสักครู่หนึ่งคณะทำงานก็จะชี้แจงให้ทุกท่านเข้าใจชัดเจนว่าคำว่า

ภูมิปัญญาที่เราพูดถึงนั้นหมายถึงอะไร หมายความว่าอย่างไร แต่ถึงแม้ว่าเราจะให้คำจำกัดความอย่างไรก็ตาม คนก็ไม่เข้าใจเพราะฉะนั้นในโครงการนี้หลังจากที่เราได้คัดเลือกครุภูมิปัญญาไทยแล้ว เพื่อที่จะให้ภูมิปัญญาของท่านอยู่ยืนยงต่อไปสิ่งที่เราทำมากและตอนนี้ได้ผลแล้ว ก็คือตอนแรกๆ ที่เราทำโครงการครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๑ คนยังไม่ค่อยเข้าใจ แต่จากรุ่นที่ ๑ เราก็ก็นับสนุนแต่อันนี้ต้องเรียนทุกท่านว่ามันขัดกับวัฒนธรรมไทย ตรงที่ผมทราบเรียนกันว่าคนไทยส่วนใหญ่ไม่ชอบบันทึก ไม่ชอบเขียนหนังสือ ทีนี้ถ้าเราไม่บันทึกไม่เขียนเอาไว้ ถ้าท่านเป็นอะไรไปขอโทษนะครับไม่ได้แข่งกัน แต่ทุกคนก็ต้องไปตามนี้แหละ ถ้าท่านเป็นอะไรไปแล้ว แล้วใครมาบอกได้ สมมุติตอนนี้เราค้นพบท่าน พอครุภูมิปัญญาไทยท่านหนึ่งเป็นอะไรไปถูกรับช่วงต่อไปได้เลยมีน้อยมากๆ ถ้าลูกคุณนั้นอยากจะทำต่อแต่เวลาพูดให้ใครฟังนี่ไม่มีใครเชื่อว่าเขามีความรู้จริง เพราะฉะนั้นของเหล่านี้มันก็จะสูญหายไป

เดิมผมก็เหมือนกับทุกท่าน ผมพูดเยอะ แต่ผมก็ไม่ได้เขียน พอไม่เขียน อย่างเช่นวันนี้ผมมาพูดกับท่าน เรื่องครุภูมิปัญญาไทยมีคนฟังอย่างมากที่สุด ๑๐๐ กว่าคน แต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่ผมเขียนหนังสือ ก็ปรากฏว่าหนังสือส่วนใหญ่อยู่อัครการพิมพ์นะครับจะอยู่ที่ประมาณ ๕๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ เล่ม ทีนี้ถ้า ๕๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ เล่ม โดยธรรมชาติคนไทยไม่ชอบซื้อหนังสืออ่านชอบยืมกันมากกว่า ผมมีหนังสืออยู่เล่มหนึ่งเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ราคาขายประมาณ ๘๕ บาท มีเพื่อนบางคนนั่งรถมาจากต่างจังหวัดเพื่อมาขอหนังสือเล่มนี้ เขาบอกว่าเสียค่ารถไปสัก ๔๐๐ - ๕๐๐ บาทมันธรรมดา แต่ถ้าซื้อหนังสือ ๑๐๐ บาท คิดแล้วคิดอีกไปขอดีกว่า นี่ก็เป็นวิถีคิดของคนไทย

หรือถ้าเราดูตามชนบทครุคนหนึ่งอยากได้หนังสือเล่มหนึ่งราคา ๑๐๐ บาท เขาคิดอย่างหนักเลยกว่าที่จะตัดสินใจซื้อหนังสือ แต่เวลาเขาเดินเข้าร้านอาหาร สั่งเบียร์มาดื่ม ๓ ขวด มันก็เท่ากับหนังสือเล่มนั้น และเวลาเราจ่ายเงินค่าเบียร์ไม่ค่อยคิดเลย แยกกันจ่ายเสียด้วยซ้ำพอถึงเวลาบอกว่าเป็นของตัวเอง คนทุกคนแย่งกันจ่ายแต่ถ้าบอกให้ไปซื้อหนังสือนะเล่มนี้ดีมากสำหรับกลุ่มพวกเรา ราคา ๑๐๐ บาท ทุกคนจะบอกว่าคุณซื้อสิ คุ้มผมยืมอ่าน

นี่เป็นวิถีคิดเพราะฉะนั้นถ้าเราพิมพ์หนังสือประมาณ ๕๐,๐๐๐ เล่ม ต้องสมมุติฐานว่าคนอ่าน ๑๐๐,๐๐๐ คน เพราะฉะนั้นถ้าแสนหนึ่งสมมุติว่าผมมานั่งพูดกับท่านอยู่นี้ผมต้องไปพูดที่ร้อยครั้ง ถึงจะได้คนหนึ่งแสนคน เพราะฉะนั้น ตอนหลังผมก็เลยเปลี่ยนจากการพูดอย่างเดียว มาเป็นพยายามหาเวลามานั่งเขียนด้วยและการเขียนก็ทำให้เราเปลี่ยนฐานะจากครุธรรมดาก็กลายเป็นครุมหาชน มหาชนก็แปลว่ามากอย่างเช่นหนังสือเล่มหนึ่งที่ผมเขียนนะครับ ผมเขียนหนังสือเรื่อง ครุสมพร คนสอนลิง หลายคนคงเคยได้ยินแล้วก็ภูมิปัญญาเรื่อง สอนลิงเข้าใจว่าเป็นของเราพัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะ เพราะยุโรปและอเมริกาไม่มี เพราะเขาไม่มีต้นมะพร้าว แต่เรามีต้นมะพร้าว ก็ปรากฏว่าในหนังสือ **ครุสมพร คนสอนลิง** พอเขียนเสร็จแล้วเป็นหนังสือขายดีมากเลย พิมพ์ทั้งหมดถึง ๑๒ ครั้งแล้ว ครุสมพรนี้เมื่อก่อนก็เป็นครุภูมิปัญญาเหมือนท่านทั้งหลาย แล้ววันดีคืนดีเราเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณท่านขึ้นเหมือนทุกท่านในที่นี้แหละ ตอนนี้อยู่ประกาศเป็นครุภูมิปัญญา ก็จะกลายเป็นคนดังทันที แล้วทีนี้

บ้านเรานี่ คนดั่งไม่ค่อยมี ถ้าทุกท่านไม่รู้จัดการบริหารจัดการเวลาของตัวเองท่านก็จะเหมือนครูสมพร ซึ่งหอการค้าจังหวัดสุราษฎร์ธานีเขาก็เป็นห่วง เพราะพอท่านดั่งขึ้นคนก็จะแวะไปดู ที่นี้ครูสมพรนี้ เราก็บอกว่าครูตอนนี้ครูทำงานแบบนี้มันไม่ไหว คำว่าไม่ไหวคือเมื่อก่อนใครมาแวะเราก็รับแล้วก็อธิบายต่อกลุ่มหนึ่งใช้เวลาอยู่ระหว่าง ๒ - ๓ ชั่วโมง ที่นี้การสอนของครูสมพรท่านไม่พูดอย่างเดียวแต่สาธิตทำให้ดูด้วย ซึ่งทำครบวงจรเลยนะครบเสร็จแล้วก็มานั่งเหนื่อย ครั้งสุดท้ายผมไปก่อนที่ท่านจะเสียชีวิตได้ประมาณสักเดือนกว่าๆ ผมบอกต่อไปนี่นะครูต้องจัดเป็นรอบ เพราะว่าเราทำเป็นวิดีโอไว้เสร็จแล้ว ใครมาก่อนก็ดูวิดีโอไปก่อนแต่รอบเป็นรอบ เช่นรอบ ๙ โมง รอบเที่ยง รอบบ่ายสามโมง อย่างนี้เป็นต้นแล้วไม่เหนื่อยเกินไป ท่านก็บอกผมว่า ไม่ได้หรอกอาจารย์เขามาหาเราด้วยแรงศรัทธา เพราะฉะนั้นด้วยวิญญาณของคนเป็นครู เมื่อครูศิษย์มาหาต้องสอนถึงจะตายอย่างไรก็ต้องสอน ก็รู้ว่าตัวเองเป็นโรคเบาหวานนะครบแต่ด้วยความที่งานหนักก็ไม่มีเวลาเอาใจใส่สุขภาพตนเอง ผลที่สุดคนไปมากท่านพูดทั้งวันเลยที่นี้ทั้งพูดทั้งสาธิตทั้งวัน ทำยที่สุดเกิดความเครียดขึ้นช่วงที่ท่านล้มลงเบาหวานเกือบ ๓๐๐ เรียกได้ว่าท่านช็อคเพราะน้ำตาลที่มากเกินไป ท่านไปอยู่โรงพยาบาลได้เพียงคืนเดียวก็เสียชีวิตลงด้วยวัยแค่ ๖๖ ปี

พอครูสมพรเสียชีวิตลงการสอนการบรรยายเรื่องการสอนลิงก็จบลงด้วย ตอนนี้มีเพื่อนครูคนหนึ่งที่เป็นคนสอนลิงเหมือนกันมาช่วยสอนให้แต่ที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์เหมือนครูสมพร

ที่ผมเล่าให้ฟังก็เพราะว่า เรื่องภูมิปัญญามันเป็นเรื่องเฉพาะตัว ถ้าเราไม่เขียนไม่ถ่ายทอดเอาไว้ เมื่อครูภูมิปัญญาคนนั้นเสียชีวิตไป โอกาสที่ภูมิปัญญานั้นจะสูญหายมีสูงมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมสากล ตรงที่ครูภูมิปัญญาเขาก็ยังอยู่ เขาก็เขียนออกมาเป็นหนังสือ และบางคนทำเป็นวิดีโอไว้ด้วย เขาก็มีหนังสือ มีวีซีดี มีครบหมดเลย และช่วงหนึ่งความสำคัญมันเริ่มลดจากครูภูมิปัญญาลงแล้ว แต่จะไปอยู่ในสื่อหนังสือ ไปอยู่ในสื่อของทีวีดี ซึ่งครูก็คอยทำเสริมเติมแต่งขึ้นๆ และเมื่อครูเสียชีวิตลงครูที่เป็นสื่อยังอยู่แล้วก็ถ่ายทอดต่อไปอยู่ได้ชั่วลูกชั่วหลาน

เห็นไหมครับนี่คือกระบวนการที่ออกมาเป็นลักษณะอย่างนี้ ซึ่งถ้าเราถามว่ามีตัวอย่างอีกไหม มีเพียงแต่เราไม่ค่อยศึกษาเท่านั้นเอง เช่น คำสอนของพระพุทธเจ้า ครั้งแรกท่านก็สอนด้วยภาษาพูดนี้แหละ เพียงแต่ว่าก่อนที่พระองค์จะเสด็จปรินิพพาน พระอานนท์ทูลถามว่าถ้าพุทธองค์เสด็จปรินิพพานแล้วใครจะเป็นศาสดาของพวกข้าพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ตอบว่าธรรมะสิแต่ถ้าบอกว่าถ้ายกให้เป็นพระโมคคัลลานะ คนก็จะหันเหจากพระพุทธเจ้ามาเป็นพระโมคคัลลานะ แต่พอพระพุทธองค์ตรัสว่าธรรมะจะเป็นศาสดาของพวกเธอทั้งหลายสาวกก็เลยยกธรรมะมาเป็นใหญ่ ก็เลยท่องกันใหญ่โตเห็นไหมครับพอพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้วก็มาสังคายนา คำสอนกันขึ้นมา เพราะว่าคนฟัง ฟังไม่เหมือน และถ่ายทอดโดยปากกันมาเกือบ ๓,๐๐๐ ปี และแล้วถึงมาจารึกขึ้นมากลายมาเป็นพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้นถึงแม้พระพุทธเจ้าจะสิ้นไป ๒,๕๐๐ กว่าปี แล้วแต่คำสอนที่เป็น

จารึกของพระไตรปิฎกก็ยังมียู่โดยครบถ้วน

เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมกำลังจะกราบเรียนท่านก็คือว่า เมื่อเราค้นพบครุภูมิปัญญาแล้ว คือท่านทั้งหลายที่นี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเนื้อหาของประเทศไทยจริงๆ ที่มีคนอย่างท่านทั้งหลายเป็นครุภูมิปัญญา เพราะฉะนั้นในเวลาที่เหลือเราก็จะมานั่งคุยกัน แล้วก็ถามว่าภูมิปัญญาที่แท้ของท่านคืออะไร เพราะฉะนั้นท่านอย่าได้โกรธเขา ถ้าเขาถามว่าอาจารย์มีภูมิปัญญาอะไรก็อย่าถึงขนาดโกรธแล้วกลับบ้านไป เพราะว่าเขาซักถามเพื่อให้แน่ใจว่าท่านมีภูมิปัญญาจริง บางท่านพอถามแล้วอาจจะโกรธ หว่าพวกข้าราชการเด็กๆ ไม่เชื่อฉันที่เป็นภูมิปัญญาฉันอายุ ๗๐ เข้าไปแล้ว ก็ต้องอธิบายกันไปว่าไม่ใช่ไม่เชื่อแต่ช่วยอธิบายมาเพื่อที่จะเขียนเพื่อที่จะบันทึก เพราะฉะนั้นกระบวนการตรงนี้ผ่านมาแล้วง่ายแล้ว เพราะว่าตอนนี้เดี่ยวสักครูข้าราชการที่รับผิดชอบจะนำหนังสือมาให้ท่านดู ตัวอย่างการบันทึกและอธิบายเรื่องครุภูมิปัญญาออกมาเป็นหนังสือหลายเล่มเลย ตอนนี้มี ๒ แบบ ท่านเลือกแบบไหนก็ได้ **แบบที่ ๑** ถ้าไม่ถนัดที่จะเขียนเอง คณะทำงานเขาจะหานักเขียนมืออาชีพมาแล้วก็สัมภาษณ์ ไปดูไปเยี่ยมท่านที่บ้าน เสร็จเรียบร้อยแล้วเขาก็จะเขียนออกมา เดี่ยวจะมีตัวอย่างหนังสือให้ดูนะครับว่าเป็นอย่างนี้ก็คือเขียนโดยคนนอก

ที่นี้การเขียนโดยคนนอกจะเสียงหน่อยเพราะเขียนไปเขียนมามันไม่ใช่เรื่องของครุภูมิปัญญาเองกลายเป็นนิยายที่เสริมเข้ามาจนกลายเป็นใครก็ไม่รู้ขึ้นมา เพราะฉะนั้นท่านต้องคอยดูคอยอ่านด้วย คอยอ่านว่าที่เขาเขียนนะใช่เรื่องของเราหรือเปล่า เดี่ยวไปเอาตำนานอะไรก็ไม่รู้มาใส่กลายเป็นเราขึ้นมาอยู่อีกนะครับ นั่นคือรูปแบบที่ ๑ คือเขียนโดยนักเขียนมืออาชีพเพื่อที่จะแนะนำและเล่าถึงความเป็นครุภูมิปัญญาของท่าน

รูปแบบที่ ๒ รูปแบบนี้ค่อนข้างตรงคือถ้าใครที่มีความสามารถในการเขียนด้วยตัวเองท่านก็เขียนอธิบายด้วยตัวเองได้เลยแล้วว่าท่านเป็นอะไร ทำอะไร ทำไมภูมิปัญญาเหล่านี้มันเกิดได้อย่างไรซึ่งตอนนี้เท่าที่พบก็มีคนๆ เดี่ยวเท่านั้นที่เขียนเองก็คือครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤกษ์ ซึ่งเป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๑ เดี่ยวจะให้ท่านอ่านด้วยนะครับ ครูบาสุทธินันท์ตอนแรกก็เป็นคนธรรมดาๆ ไม่เคยเขียนหนังสือเลยแต่ว่าชอบมากหน่อยคือชอบแสดงความคิดเห็น เพราะฉะนั้นเราก็เลยเปลี่ยนความคิดเห็นนี้แหละให้ออกมาเป็นตัวหนังสือ

ครูบาสุทธินันท์สะสมพลังจากการนั่งมองระบบราชการไว้เยอะ เทียบนี่พอท่านเขียนหนังสือได้ท่านก็เลยเขียนโดยจุดขายของท่านคือการแสดงความคิดเห็นต่อราชการอย่างตรงไปตรงมา เพราะฉะนั้นครูบาสุทธินันท์ตอนนี้ก็เลยเขียนหนังสือดังมากและก็เขียนเก่งมากด้วย เก่งกว่าพวกเราอีกด้วยมีมุมมองเรื่องอะไรต่ออะไรดีมากเลย เช่น ความคิดเรื่องวัชพลาสติกที่ไม่ออกลูกสักทีอะไรเหล่านี้ เพราะฉะนั้นเราก็เขียนถ้าครุภูมิปัญญาท่านไหนที่คิดว่าสามารถพอเขียนได้ก็เขียนเล่าเรื่องออกมาเล่าอะไรบ้างเพราะเข้าใจว่าคนที่อยากรู้เรื่องภูมิปัญญาจะมีเรื่องสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง เขาอยากรู้ว่าท่านคือใคร เพราะฉะนั้นเล่าประวัติสั้นๆ สักนิดหนึ่งเป็นใคร จากที่ไหน ไม่ต้องยาว สองสิ่งที่เขาอยากรู้กันมากๆ คือ ท่านเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาได้อย่างไร นึกออกไหมครับ ถ้าไปดูคนปัจจุบันเขาเขียนว่า ประวัติการศึกษาระดับประถมศึกษาเรียนที่นี้ ที่นี้เนื่องจากว่าการศึกษาระดับมัธยมหลักสูตรมันเหมือนกันทั่วโลก ถ้าประถมศึกษาที่เรียนแบบนี้แหละ มัธยมก็เรียนอย่างนี้ ปริญญาตรี โท เอก ก็เรียนหลักสูตรนี้ ที่นี้ถ้าเขาบอกประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา คนรู้แล้วว่าต้องเรียนอย่างนี้ๆ แต่ของครุภูมิปัญญาไม่มีบันทึกเอาไว้ ไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน การเรียนก็ไม่มีห้องที่แน่นอน ครูสอนก็ไม่ได้สอนแน่นอน ครุภูมิปัญญาหลายคนเรียนจากครูพักลักจำเอา แอบไปดูเขาเห็นแล้วก็จำเขามาแล้วก็ลองมาทำ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ท่านเขียนว่าท่านเรียนรู้ได้อย่างไร นี่คือเรื่องที่ทุกคนอยากรู้ แล้วท่านก็ไม่ต้องอายการที่ไม่ได้ประกาศนียบัตร ไม่ต้องอายเลย เพราะเราไม่ได้ยกย่องตรงใบประกาศนียบัตรท่านมีประกาศนียบัตรอยู่แล้ว ท่านไปลักจำใครเขามาก็ไม่เป็นไร ถ้าท่านจะเอ่ยชื่อครูคนนั้นเพื่อให้เกิดเกียรติเขาหน่อยก็ได้ เช่น มีครูดนตรีไทยบอกเขาไม่ได้สอนผมหรอกแต่ผมไปนั่งฟังข้างๆ ที่ท่านสอนนั่นแหละ แล้วผมก็จำเอากลับมาฝึกของผมเองออกมาได้ลักษณะนี้ ซึ่งตรงกันข้ามกับครูในระบบที่ต้องนั่งสอน แต่ไม่หอรอกเดินผ่านมาแล้วผมได้ยินผมก็จำมาเพราะเรามันมีความเป็นอัจฉริยะอยู่ในสมองของเราแล้ว เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ท่านช่วยบันทึกออกมาว่าท่านเรียนรู้ได้อย่างไรเราอยากรู้เพื่อวันหนึ่งจะได้สรุปว่าครุภูมิปัญญาเรียนรู้ได้อย่างไร

รุ่นที่ ๑ เราบันทึกหมดแล้ว รุ่นที่ ๒ เราบันทึกหมดแล้ว รุ่นที่ ๓ ก็กำลังจะส่งเสริมเพื่อสรุปให้มันคงขึ้นมาจากครุภูมิปัญญาเกือบ ๒๐๐ คน สรุปว่าท่านเรียนโดยวิธีใด ซึ่งแน่นอนเรามั่นใจว่า แตกต่างจากการเรียนรู้ของคนในระบบโรงเรียนและมีความหลากหลายมากกว่า ตกลงท่านเป็นใครและเรียนรู้ได้อย่างไร และถ้าเรามองดูแล้ว เราก็จะพบว่าครุภูมิปัญญาทำงานหรือการปฏิบัติคือการเรียนรู้คือท่านเรียนรู้จากการที่ท่านทำ ท่านทดลองทำด้วยตนเองมากกว่าเรื่องการนั่งท่องจำ

ที่นี้มาถึงตอนที่สำคัญที่สุด คือ โครงการภูมิปัญญาไทยนี้จะแตกต่างจากโครงการอื่นๆ เช่น ศิลปินแห่งชาติ ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติทำศิลปินแห่งชาติหรือผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมนั้น เราทำมาถึงขั้นตอนการยกย่องแล้วก็จบ พุดง่ายๆ นั่นคือว่ายกขึ้นหิ้งเอาไว้แล้วก็จบตรงนั้น แต่ว่าของครุภูมิปัญญาไทยเราก้าวไปอีกขั้นหนึ่งแล้วครับก็คือเมื่อยกย่องท่านแล้ว ขั้นตอนต่อมาหลังจากท่านบันทึก ท่านทำอะไรต่ออะไรไปแล้ว สิ่งที่สำคัญก็คือขอให้ท่านได้สอน นึกออกไหม ลูกศิษย์ต้องมีครู ถ้าเราบอกว่าครุภูมิปัญญาไทย ถ้าถามว่าแล้วครุมีลูกศิษย์กี่คน ลูกศิษย์ไม่มีสักคนหนึ่งเพราะฉะนั้นถ้าไม่มีเลยมันก็ไม่มีการถ่ายทอด เพราะฉะนั้นคนที่ได้รับการยกย่องเป็นครุภูมิปัญญาไทยจะต้องเป็นครูที่มีลูกศิษย์ ส่วนลูกศิษย์จะเป็นแบบไหนนั้นก็แล้วแต่ท่านจะเลือกมาเอง มันก็เหมือนกับเรื่องหนึ่งนะครับท่านว่า ความจริงก่อนพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันของเรา พระโคตมะนั้นนะ ในประวัติของชาดกนี่นะเรามีพระพุทธเจ้ามาไม่รู้กี่ร้อยองค์แล้ว ถามว่าพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันกับพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ

ต่างกันตรงไหน พระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ ก็ต่างกันตรงที่ว่าเมื่อก่อนตรัสรู้แล้วท่านไม่สอน เพราะฉะนั้นชื่อเสียงจึงไม่ได้จารึกเอาไว้แต่พระพุทธเจ้าของเรา ตอนท่านตรัสรู้แล้วท่านก็คิดอยู่ตั้งนานว่าจะสอนดีไหมเพราะวิชาที่ท่านตรัสรู้มันลึกซึ้ง ยากเย็นเกินที่สมองของมนุษย์จะเรียนรู้ได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วพระอินทร์กับเทวดาก็มากrabบงคมทูลว่าสอนเถอะ ถึงอย่างไรก็มีมนุษย์พวกหนึ่งที่เป็นบัวพันน้ำขึ้นมาสามารถที่จะสอนได้ ท้ายที่สุดพระองค์จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะสอน เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าของเราจึงกลายมาเป็นบรมครู เพราะฉะนั้นครุภูมิปัญญาไทยต้องสอนและสอนต้องไม่สอนธรรมดาท่านต้องบันทึกหลักฐานร่องรอยการสอนไว้ด้วย เพราะถ้าเกิดในบรรดาครุภูมิปัญญาไทยทั้งหมดบอกว่าสอนแล้วไม่เห็นรู้เรื่องเลยแต่ครูอีกคนเขาอาจจะสอนดีกว่าก็มาบันทึกเพื่ออะไรรู้ไหม เพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนรุ่นเราไปสู่คนรุ่นใหม่เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญานี้ตายไปพร้อมกับเรา

ผมเห็นว่านี่คือหน้าที่และภารกิจของครุภูมิปัญญาไทย ที่นี้สมมติท่านบอกเราไม่ได้หรือวิชาภูมิปัญญานี้ผมหวงแหน ผมสอนไม่ได้ จะต้องให้ตายไปพร้อมกับผม ซึ่งเมื่อก่อนสมัยก่อนเวลาเราทำงานศิลปะสวยๆ เครื่องไม้เครื่องมือที่เราทำขึ้นมา เราต้องไปทิ้งน้ำให้หมด เพื่อไม่ให้คนรุ่นหลังได้มาดูศิลปะที่มันสวยเหมือนกับที่เราทำแล้ว ถ้าเป็นศัพท์ของท่านอาจารย์พิสิฐ เจริญวงศ์ ต้องบอกว่าเป็น Masterpiece ชิ้นสุดท้ายของโลกที่มีอยู่แล้วก็ทิ้งเครื่องไม้เครื่องมือ จมน้ำไปก็จบ แต่เข้าใจว่าของเราคงไม่เป็นอย่างนั้น เพราะว่าครุภูมิปัญญาไทยที่เราสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นเรื่องๆ ไป ค่าใช้จ่ายที่สำนักงานฯ เข้ามาสนับสนุนเพื่อกิจกรรมทั้งหมด เช่น งบประมาณที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการบันทึกประวัติและการเรียนรู้ของท่าน เรื่องที่หนึ่ง ที่สองเข้ามาสนับสนุนเรื่องการสอน ท่านจะสอนแบบไหนก็ได้สอนแบบแหล่งเรียนรู้ที่บ้านของท่าน ตามมาตรา ๒๕ ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ก็ได้ หรือโรงเรียนเขาทำอยู่แล้วท่านจะไปร่วมกับโรงเรียนก็ได้ หรือไปร่วมกับศูนย์การเรียนรู้อื่นๆ ก็ได้ แต่สำคัญก็คือว่าเมื่อเราดำเนินการไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไรและผมเห็นว่าน่าจะมีการรวมตัวกันเป็นสมาคมครุภูมิปัญญาไทยเพื่อจะได้ร่วมกันทำงานให้แผ่นดินของเรา

ผมเข้าใจว่านี่คือสิทธิของท่านที่จะต้องช่วยกันสร้างศักดิ์ศรีของภูมิปัญญาไทยนะครับ มาถึงรุ่น ๓ แล้วทางสำนักงานฯ จึงคิดว่าอยากสนับสนุนครุภูมิปัญญาแต่ละสาขาให้มารวมตัวกัน มาเสวนาคู่กันว่าใช้ภูมิปัญญาของเราที่มีอยู่อย่างหลากหลายมันมีองค์ความรู้อะไรบ้าง ซึ่งปีนี้จะเริ่มแล้วซึ่งภูมิปัญญาสาขาแพทย์แผนไทยเป็นตัวอย่างนะครับ ก็จะมานั่งคุยกันว่าท่านมีอะไรบ้าง ท่านรู้จริงหรือเปล่า เพราะว่าเวลาที่เราไปคุยกับครุภูมิปัญญาท่านอย่าโกรธผมนะ คือเอะอะผิมนบอกยันเลยและผิบอกที่ว่านี่นะ อย่างผมคนหนึ่งนะครับ ผมเรียนด้วยความเคารพว่าผมไม่กล้า ผมเป็นโรคเบาหวานมีคนเขาเสนอยามา ผมถามได้มาจากไหน เขาบอกเป็นยาฝิบอกจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ผมก็ยังไม่เชื่อเลยว่าผิมนมีจริง ก็เลยไม่แน่ใจว่ากินยาฝิบอกแล้วมันจะรอดหรือมันจะตาย เพราะเกิดสมมติว่าเราเป็นคนดี เขาก็พูดกันว่าคนดีฝิอยากเอาไปใช้ เดี่ยวมาบอกแล้วก็เอาผมไปใช้แล้วให้กินยาแล้วก็ตายไปผมก็เลยไม่กล้ากินยาฝิบอก แต่ถ้ายาคนบอกเออ! ผมเรียนรู้มาอย่างนี้นะปู่ผมสอนมา แล้วก็พ่อผมสอน

มาอีกว่าสมุนไพรวัดนี้กินอย่างนี้ๆ มันมีร่องรอยหลักฐาน เพราะเข้าใจว่าตอนที่ปู่กับพ่อท่านบอกยังมีชีวิตอยู่ไม่ใช่ผีใช่ไหม แต่ถ้าปู่ตายแล้วมาบอกอย่างนี้ก็งง เข้าใจว่านี่นะครับเราก็เอาแต่ละสาขามารวมกันแล้วก็ลองมานั่งคุยกันเพื่ออะไรครับเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เรามีอยู่ อะไรที่เชื่อถือได้เราก็บันทึกไว้ในกลุ่มที่เชื่อถือได้มากๆ อะไรที่เชื่อถือได้ยังไม่ค่อยจะได้ก็ไว้กลางๆ อะไรที่เชื่อถือไม่ได้คิดว่าไม่น่าจะมีจริงก็ค่อยๆ แยกออกไปเสีย

ย้อนกลับมาเรื่องแพทย์แผนไทยเรา เวลาที่เราเป็นโรคอะไรหม้อยาไอ้โหม้นใหญ่จริงๆ เหมือนกับที่ต้มหม้อกวยเตี๋ยว แล้วก็ใส่ลงไปเราก็ถามว่าสิ่งที่ท่านใส่มา มีตัวไหนบ้างที่รักษาโรคได้ หมอก็บอกว่าหมอก็ไม่รู้จริงๆ เหมือนกัน ต้มไปเถอะต้มไป ๕๐๐ อย่างในนี้คงมีสักอย่างหนึ่งละ ที่นี้ผมคิดว่าเราค่อยๆ เลือกสักอันหนึ่งที่คิดว่าไม่น่าจะใกล้เคียงเอาออกไปๆ ท้ายที่สุดก็อาจจะเหลือสักอย่างสองอย่าง ใช่ไหมครับ

นี่คือ กระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ เราก็จะเชิญท่านจากสาขาต่างๆ มานั่งคุยกันนะครับเพื่อพัฒนาตำราเพื่อทำอะไรต่ออะไรซึ่งไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่งแล้ว แล้วตรงนี้จะทำให้องค์ความรู้เราเข้มแข็งขึ้น เรื่องครุดนตรีก็เหมือนกันเช่นเมื่อก่อนผมไปอ่าน เขาบอกครุดนตรีมีฝั่งตะวันออกกับฝั่งตะวันตกของกรุงเทพฯ ถามว่าดีไหม ดีอย่างไร เขาก็แย้งกันพัฒนา แต่พอคนรุ่นนั้นเสียชีวิตไปแล้วเราไม่รู้ครุดนตรีมีกี่สาย ท่านบอกได้ไหม หรือหนึ่งคนเท่ากับหนึ่งสาย ถ้าเรามีสาขาดนตรีไทย ๕๐ คน เราก็จะมี ๕๐ สาย ซึ่งผมก็ไม่รู้แล้วเราก็มานั่งคุยกันแล้วรวมกันนะครับ อะไรที่เหมือนกันก็แลกเปลี่ยนกัน อะไรต่างก็เก็บไว้ เพราะความต่างเป็นของดีทั้งนั้น เราก็รวบรวมนะครับ

ขั้นต่อไปท่านก็มานั่งคุยกันอย่างนี้มานั่งคุยแต่ละสาขาเพื่อหาองค์ความรู้ของครุภูมิปัญญาไทยปัจจุบัน ความรู้ที่ท่านมีเป็นความรู้เฉพาะคนรุ่นเดียวกัน แต่ต่อไปถ้ามีหลากหลายมากขึ้นเราก็บันทึกองค์ความรู้เหล่านี้เอาไว้ แล้วก็อีกเรื่องหนึ่งเวลาที่ท่านอยู่ในแต่ละภูมิภาคต่อไป เราจะสนับสนุนให้ท่านรวมกลุ่มกัน ที่ใด อยู่ไหน เขตไหน ถึงแม้จะแตกต่างกันแต่ก็มานั่งคุยปรับทุกข์กันบ้าง เช่นบางคนตอนนี้มีปัญหา มาก ก็คือคนไปดูมากเกินไปก็มานั่งคุยกันนะครับ ทำอย่างไรถึงจะโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ไปที่อื่นบ้างนะครับเพราะว่ามาดูมากจนกระทั่งเกือบไม่มีเวลาทำมาหากินเลยลูกกำลังจะอดตายก็มีก็ต้องมานั่งว่ากันใหม่บางคนสามารถพัฒนาขึ้นไปเป็นวิชาชีพได้

ถ้าท่านรวมกลุ่มกันทางสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะเป็นแค่ผู้สนับสนุนแล้วก็พอถึงจุดหนึ่งเขาก็จะพัฒนานโยบายต่อนะครับ เมื่อวานเราก็ประชุมกรรมการสภาการศึกษาชุดใหม่เป็นครั้งแรก และในกรรมการฯ จะมีอนุกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เรียกกันว่าอนุกรรมการด้านภูมิปัญญาและแหล่งการเรียนรู้ที่มีหน้าที่มาสนับสนุนส่งเสริม เรื่องภูมิปัญญาที่เราทำมา ๓ ปี เต็มๆ ณ บัดนี้ก็เข้าสู่ระบบแล้ว แล้วก็ให้นำปัญหามานั่งคุยกันทำงาน แล้วก็เชิญพวกเราเป็นอนุกรรมการบ้าง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิบ้างแล้วก็มีแผนงาน โครงการสนับสนุนที่แน่นอน

ผมเข้าใจว่าเมื่อเดินทางมาถึงจุดนี้ในฐานะของเลขาธิการสภาการศึกษาพอถึงตอนนี้นผมก็นอนตายตาหลับ เพราะว่าภารกิจในเรื่องภูมิปัญญาของคนไทย เริ่มเป็นระบบมากขึ้น สามารถบันทึกคนมีความรู้ ความเข้าใจ อะไรต่ออะไรแล้ว และเมื่อมีอนุกรรมการของสภาการศึกษาเกิดขึ้นแล้วเขาก็จะมีหน้าที่และภาระในการดูแลงานนี้ต่อไปจนจบแล้วก็ภูมิปัญญาไทยก็จะอยู่คู่กับประเทศไทยของเราต่อไป และในอีกไม่นานเราก็จะมีการสัมมนานานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนภูมิปัญญา ผมเข้าใจว่าเมื่อมาถึงจุดนี้เรื่องภูมิปัญญาก็เป็นเรื่องหนึ่งที่เราสามารถศึกษา พัฒนา มีตัวตนมีคนแน่นอน พวกเราถือว่าทุกท่านเวลาไปไหนต่อไปนี้วิถีชีวิตของท่านจะเปลี่ยนไปมากเลย จากนายก. นาย ข. เดิมไม่มีใครรู้จักยกย่อง ต่อไปนี้พอท่านเป็นครูภูมิปัญญาไทย ท่านคือตัวแทนของตัวภูมิปัญญาของไทย ไม่เฉพาะแต่คนไทยที่จะมาเรียนรู้กับท่านต่อไปคนต่างชาติก็จะมาเรียนรู้ นอกจากตัวของท่านชื่อของท่านจะเป็นตัวครูภูมิปัญญาแล้วต่อไปสำนักงานฯ จะอนุญาตให้ท่านขึ้นป้ายเป็นแหล่งการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาไทยแล้วท่านก็ใส่ชื่อท่านเข้าไปแล้วเราก็จะทำเอกสารแนะนำว่าไปที่นี้จะเรียนเรื่องอะไร ก็จะช่วยให้ภูมิปัญญาไทยที่ล้มหายตายจากอยู่ทีผมว่าก็จะเหมือนกับต้นตะเคียนใหญ่ต้นหนึ่งซึ่งมีแก่นที่แข็งแรงมาก แล้วท่านก็คือตัวแทนของต้นตะเคียนต้นนี้และเมื่อท่านล้มลงตามเงื่อนไขของเวลามันก็จะมีตะเคียนต้นอื่นที่เติบโตขึ้นมาพร้อมที่จะถ่ายทอดสายพันธุ์ของต้นตะเคียนต่อไป พอคนพูดถึงเรื่องตะเคียนทองก็จะมีองค์ความรู้ชุดตะเคียนทองมาชัดเจนสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นแล้วภูมิปัญญาก็เหมือนเรื่องสิ่งแวดล้อมอื่น มันมีโอกาสล้มหายตายจากมันก็เหมือนต้นไม้ล้มหายตายจาก

ผมดีใจมากๆ ที่ท่านเข้ามาเป็นบุคคลสำคัญเพื่อสืบสานภูมิปัญญาที่เป็นมรดกไม่เฉพาะของท่านหากแต่เป็นมรดกของชนชาติไทยของเราให้ก้าวหน้าไปยั่งยืนต่อไป ผมเข้าใจว่าความรู้ที่ท่านได้มาจากครูบาอาจารย์เก่าๆ ก็ฝากมาไว้ที่ท่าน นอกจากท่านจะดีอกดีใจแล้วผมเข้าใจว่าบรรดาวิญญูณของครูบาอาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาอื่นๆ มาที่ท่านคิดว่าวิญญูณท่านคงอยู่ใกล้ๆ ท่านก็คงจะดีใจว่าองค์ความรู้ที่ท่านถ่ายทอดมาให้ท่านนั้น ณ บัดนี้ ได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็นที่ปรากฏและที่ท่านคงจะดีใจมาก ก็คือการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ศิษย์ต่อไป ซึ่งนี่คือภารกิจทั้งหมดของครูภูมิปัญญา

ตลอดระยะเวลาที่ท่านอยู่กับพวกเราตั้งแต่วันนี้ไปจนกระทั่งถึงวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันสุดท้าย ก็นั่งคุยกัน อย่างนั้นๆ ครบนั่งคุยกันสบายๆ ใครมีปัญหาอะไรก็เล่าสู่กันฟัง ของท่านค่อนข้างสบายนิดหนึ่งเพราะเป็นรุ่นที่ ๓ พวกเรารุ่นที่ ๑ นี่ลำบากนิดหนึ่งซึ่งเหมือนกับการเดินทางนะครับ คนรุ่นแรกที่ต้องบุกป่าถางพงไปต้องเดินป่าฝ่าดงหนามมันเกี่ยวเยอะเพราะยังไม่รู้ไปถูกหรือผิดทางก็ยังไม่รู้ รุ่นที่ ๒ ทางเริ่มดีขึ้น รุ่นที่ ๓ ของท่านทางพัฒนาจนกระทั่งเป็นคอนกรีตแล้ว กว้างใหญ่เดินค่อนข้างจะสบายแล้วละ ไม่ต้องหักร้างถางพงเหมือนพวกเรารุ่นแรก เพราะฉะนั้นก็คิดว่าท่านจะสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี ในรุ่นนี้จะมีวิทยากรมาช่วยหลายท่าน วิทยากรที่ทำโครงการนี้มาตั้งแต่แรกๆ และสนใจมาก ผมขอแนะนำให้ท่านอาจารย์รู้จัก เพราะท่านทุ่มเทมามากนะครับ ท่านแรก คือ ท่านอาจารย์ **ดร.นันทสาร สีสลับ** ทำเรื่องนี้มาตั้งแต่อยู่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

เป็นกรรมการคัดเลือกทำอะไรต่ออะไรไว้มากมายและเป็นคนหนึ่งที่ฝันว่าก่อนจะตายเรื่องภูมิปัญญาไทยต้องได้รับการยกย่อง ท่านอาจารย์ **ดร.พิสิฐ เจริญวงศ์** ท่านอาจารย์นอกจากจะมาช่วยตรงนี้ตั้งแต่แรกแล้วท่านยังเป็นผู้อำนวยการ SPAFA ท่านดูแลเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ของภูมิภาคเอเชียเรา ท่านก็จะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาเรากับภูมิปัญญาของชาติอื่น

ผมเข้าใจว่าอีกสักครู่จะมีท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยทำมาตั้งแต่ภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๑, ๒ และ ๓ จะไปคุยกับท่าน ขอให้ท่านที่มาที่นี้อยู่สบายๆ นอนก็อย่าตึกนัก หากมีปัญหาก็นั่งคุยกัน รวมกลุ่มกันสร้างเครือข่าย ถ่ายทอดปัญหาซึ่งกันและกันผมขอชื่นชมยินดีกับครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓ และนอกจากนี้แล้วฝากอนาคตเรื่องการทำให้ภูมิปัญญาเราได้รับการยอมรับได้รับการยกย่อง สืบทอดภูมิปัญญาให้กับพวกเราทุกคนด้วย ผมขอขอบคุณและขอเปิดการประชุม ณ บัดนี้ ขอให้ทุกท่านมีความสุข มีความเจริญและมีสุขภาพ มีกำลังกายที่แข็งแรงตลอดไป ขอเปิดการประชุมและก็ขอขอบคุณอย่างยิ่งครับ

ทำเนียบครุภูมิปัญญาไทย
รุ่นที่ ๓

ทำเนียบครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๓

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๑	นายบุญเกิด พิมพัวร์เมธากุล	เลขที่ ๑๙/๑ หมู่ ๓ ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ๔๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๓-๒๒๑-๙๖๑ ๐๑-๘๗๒-๑๒๘๙
ผู้ช่วย	นางนภาพร พิมพัวร์เมธากุล	เลขที่ ๑๙/๑ หมู่ ๓ ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ๔๐๐๐๐
๒	นายประพนธ์ พลอยพุ่ม	๑๑๕ ถนนเลข-ด่านซ้าย ต.กุดป่อง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๑-๗๗๘-๐๖๗๘
ผู้ช่วย	นางทুম พลอยพุ่ม	๑๑๕ ถนนเลข-ด่านซ้าย ต.กุดป่อง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
๓	นายสมคิด สอนอาจ	๖ ถนนสรรพสิทธิ์ ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๕-๒๔๕-๗๗๑ ๐๑-๐๖๙-๕๑๙๑
ผู้ช่วย	นายพงษ์สันต์ สอนอาจ	๖ ถนนสรรพสิทธิ์ ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
๔	นายสลา คุณวุฒิ	๑๙๖ ซอยชยางกูร ๒๑ ถ.ชยางกูร อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๕-๓๑๒-๑๘๗ , ๐๒-๖๖๔-๔๐๐๐ (บ.แกรมมี)
ผู้ช่วย	นายจิรวัดน์ สว่างวงศ์	สหท.อุบลราชธานี เขต ๑ โทรศัพท์ ๐๙-๓๕๕ ๕๕๒๕
๕	นายพงษ์พิพัฒน์ ฝางแก้ว	๒๔๙ หมู่ ๗ ซอยจินตคาม (รักษ์มิตร ๒) ถนนทหาร อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๒-๓๔๒-๕๓๖, ๐๖-๘๕๓-๕๗๕๓
ผู้ช่วย	นายสามารถ เรืองดี	๒๔๙ หมู่ ๗ ซอยจินตคาม (รักษ์มิตร ๒) ถนนทหาร อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐
๖	นายทองเจริญ ดาเหลา	๑๑๐ หมู่ ๖ บ้านหนองแก ถนนอุดร-สกล ต.หนองนาคำ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๙-๘๖๑-๑๘๗๐
ผู้ช่วย	นายสังัด แก้วเวียง	๙๙ ม.๓ ต.เขื่อนอุบลรัตน์ อ.อุบลรัตน์ จ.อุบลราชธานี

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๗	นายมนัส สุขสาย	๒๙๙ หมู่ ๑๑ ต.ไร่น้อย อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๕-๒๔๑-๗๑๖, ๐๙-๘๖๑-๘๒๗๐
ผู้ช่วย	นางสาวกนกพร สุขสาย	๒๙๙ หมู่ ๑๑ ต.ไร่น้อย อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
๘	นายผาย สร้อยสระกลาง	๑๕๘ หมู่ ๔ ต.โคกกล่าม อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ๓๑๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๙-๕๘๒-๗๓๒๕
ผู้ช่วย	นายบุญสวน แคนตะ	๒๖/๒ ม.๑๕ ต.โคกสะอาด อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ๓๑๑๓๐
๙	นายสมใจ ภูผาสุข	๑๒๓ หมู่ ๒ ต.สีสองรัก อ.เมือง จ.เลย ๔๒๑๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๒-๘๓๔-๕๕๙, ๐๔๒-๘๓๔-๘๒๗
ผู้ช่วย	นางสมติ ภูผาสุข	๑๒๓ หมู่ ๒ ต.สีสองรัก อ.เมือง จ.เลย ๔๒๑๐๐ โทรศัพท์ ๐๔๒-๘๓๔-๕๕๙, ๐๔๒-๘๓๔-๘๒๗
๑๐	นายแก่นฟ้า แสนเมือง	ชุมชนศิระชะอโคก ๒๗๐ หมู่ ๑๕ ต.กระแซง อ.กันทรลักษณ์ จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๔๕-๖๓๕-๗๖๗,๖๓๕๖๙๑, ๖๖๒-๖๐๒, ๐๙-๘๔๖-๑๒๑๒, โทรสาร ๐ ๔๕๖๖ ๒๖๐๑
ผู้ช่วย	นายสุแดนธรรม นาวาบุญนิยม	E-mail : kheanfa@yahoo.com ราชธานีอโคก จ.อุบลราชธานี
๑๑	นางเอื่อม แยกดี	๓๑ หมู่ ๑ ต.เขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ ๓๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๓๒๔๙ ๘๔๕๘
ผู้ช่วย	นางธนาพร ภูดวงดาษ	๓๑ หมู่ ๑ ต.เขวาสินรินทร์ อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ ๓๓๑๑๐
๑๒	นางสาวขวัญดิน สิงห์คำ	ชุมชนศิระชะอโคก (บ้าน) ๒๗๑ หมู่ ๑๕ ต.กระแซง อ.กันทรลักษณ์ จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๙๘๘๔ ๓๕๖๕, ๐ ๔๕๖๓ ๕๖๙๑, ๖๓๕ ๗๖๗, ๖๖๒ ๖๐๒ โทรสาร ๐ ๔๕๖๖ ๒๖๐๑
ผู้ช่วย	นางสาวสลักจิตร์ เกาสวรรณ	ชุมชนศิระชะอโคก (บ้าน) ๒๗๑ หมู่ ๑๕ ต.กระแซง อ.กันทรลักษณ์ จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๑๐

ภาคเหนือ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๑	นายใจคำ ตาปัญญา	๑๗๖ บ้านกิ้วแลป่าเป้า หมู่ ๓ ต.บ้านกาด อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๖๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๔๘๙-๒๒๘, ๐๙-๙๕๕-๕๕๑๑
ผู้ช่วย	นายสมทรัพย์ ศรีสุวรรณ	๔๕ หมู่ ๖๕ ต.บ้านกาด อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๖๐ โทรศัพท์ ๐๕-๓๔๘ ๙๒๒๖, ๐๙-๗๐๐-๗๒๗๓
๒	นายมานพ ยาระณะ	๕ ถ.เจริญเมือง ซอย๒ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๔๙-๕๓๑
ผู้ช่วย	นายณัฐกร เลิศศักดิ์ดาเดช	๕๖/๓ ถ.กองทราย ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๔ ๓๖๐๐, ๐๙-๖๓๔ ๖๙๔๑
๓	นายสิงห์แก้ว มโนเพ็ชร	๑๕๐/๗๘ หมู่บ้านอมรนิเวศน์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๗๕-๐๘๑
ผู้ช่วย	นายอาทิตย์ วงศ์สว่าง	เลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๖ ถนนสันทราย-ป่ามุย ต.หนองจ้อม อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
๔	นายประเสริฐ วงศ์สีสม	๗๒ หมู่ ๔ บ้านบุญยืน ต.กลางเวียง อ.เวียงสา จ.น่าน ๕๕๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๖-๙๑๕-๗๒๕๗
ผู้ช่วย	นางสาวพรพรรณ ชัยยศ	๗๕ หมู่ ๔ ต.กลางเวียง อ.เวียงสา จ.น่าน ๕๕๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๖๙๑๕ ๗๒๕๗
๕	นายอรุณ ทิพยวงศ์	๗/๒ ถนนยันตรกิจโกศล ซอย ๒ ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่ ๕๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๔-๕๒๑-๔๙๓, ๐๙-๘๕๑-๖๗๕๐
ผู้ช่วย	๑. นางสมมุติ ทิพยวงศ์ ๒. นางสาวปิยวรรณ ศรีเสน	(ที่อยู่เหมือนนครู) ๕/๒ ถนนบ้านใหม่ ตรอก ๒ ต.ในเวียง อ.เมืองแพร่ จ.แพร่ โทรศัพท์ ๐ ๑๙๖๑ ๗๘๒๖
๖	นายประนอม พลวิชัย	๑๐๗/๒ หมู่ ๖ ต.หนองกลับ อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย ๖๔๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๑-๐๔๒-๓๑๙๗
ผู้ช่วย	นายสำเนา พลวิชัย	๒๑๔/๑ ม.๑ ต.ไทยชนะศึก อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย ๖๔๑๕๐ โทรศัพท์ ๐ ๕๕๖๒ ๔๒๐๗, ๐๑-๗๒๗ ๑๒๕๔

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๗	นายจำเนียร ใจอ่อน	๘๕๐ ต.ศรีพนมมาศ อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๕๕-๔๕๐-๓๑๗
ผู้ช่วย	จ.ส.อ.สามารถ นพรัตน์	๔๗/๓ ถ.บรมอาสน์ อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐
๘	นายจันทร์ดี แก้วขุ่ม	๑๒๐ หมู่ ๑๒ ต.นาครีว อ.แม่ทะ จ.ลำปาง ๕๒๑๕๐ โทรศัพท์ ๐๕๔-๓๕๓-๓๒๓, ๐๑-๗๘๘-๙๔๙๖
ผู้ช่วย	นางศิริพร วรรณรัตน์	๓๔ หมู่ ๑ ต.แม่ทะ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง ๕๒๑๕๐ โทรศัพท์ ๐๕๔ ๒๘๗ ๐๑๕ , ๐ ๑๗๙๖ ๘๗๕๒
๙	นางสุนทรี ขนานนิต	๑๓๐ หมู่ ๒ ต.หาดเสี้ยว อ.ศรีสขนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๕๕-๖๗๑-๓๒๑ E-mail : r.khanadnid@hotmail.com
ผู้ช่วย	นางสาวรวิวรรณ ขนานนิต	๑๓๐ หมู่ ๒ ต.หาดเสี้ยว อ.ศรีสขนาลัย จ.สุโขทัย ๖๔๑๓๐ โทรศัพท์ ๐ ๙๘๕๘ ๘๕๗๖
๑๐	นายวงศ์ แก้วใจมา	๑๓/๑หมู่ ๑๑ ต.แม่่นะ อ.เขียงดาว จ.เขียงใหม่ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๙๙-๖๑๔
ผู้ช่วย	นางชวนจิตร แก้วใจมา	๑๓/๑ หมู่๑๑ ต.แม่่นะ อ.เขียงดาว จ.เขียงใหม่ ๕๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๒๙๙-๖๑๔
๑๑	พระสุธรรมมุนี	วัดศรีอุโมงค์คำ เลขที่ ๓ ถ.ท่ากว้าน ต.เวียง อ.เมือง จ.พะเยา ๕๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๔-๔๘๑-๖๘๔ ๐๑-๗๒๔๗๕๖๖
ผู้ช่วย	พระชูเกียรติ สุกิตโต	วัดศรีอุโมงค์คำ เลขที่ ๓ ถ.ท่ากว้าน ต.เวียง อ.เมือง จ.พะเยา ๕๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๔-๔๓๑-๕๕๖ ๐๙-๕๕๖-๓๑๖๑

ภาคใต้

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๑	นายไชยยุทธ ปิ่นประดับ	๓๕ หมู่ ๒ ถนนวิจิตสงคราม ต.กะทู้ อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต ๘๓๑๒๐ โทรศัพท์ ๐๗๖-๓๒๑-๒๔๖
ผู้ช่วย	นายซัชชัย รักเหย้า	๗/๑ หมู่ ๒ ถ.วิจิตสงคราม ต.กะทู้ อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต โทรศัพท์ ๐ ๗๖๒๐ ๒๘๕๔, ๐ ๙๔๖๙ ๓๐๖๐
๒	นายนิยม บำรุงเสนา	๘/๑ หมู่ ๑ ต.นาชะอัง อ.เมือง จ.ชุมพร ๘๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๗-๕๐๓-๓๕๓, ๐ ๙๘๗๑ ๑๕๓๓
ผู้ช่วย	นางรุ่งฤดี บำรุงเสนา	๘/๑ หมู่ ๑ ต.นาชะอัง อ.เมือง จ.ชุมพร ๘๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๗-๕๐๓-๓๕๓, ๐ ๙๘๗๑ ๑๕๓๓
๓	นายกระจำนง พุทธรศรี	๑๑๗/๒ หมู่ ๒ ต.บางจาก อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๓๓๐ โทรศัพท์ ๐๗๕-๓๒๔-๐๖๕, ๐๙-๘๖๗-๓๐๕๑
ผู้ช่วย	นางธนภรณ์ ฉายประทีป	๔/๕๐๒ ถ.พัฒนาการคูขวาง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๙๕๘ ๒๓๒๘, ๐ ๗๕๓๒ ๔๗๐๖
๔	นางสาวนพมาศ พรหมนุชาธิป	๓๐ ถ.อาเนาะรู ต.อาเนาะรู อ.เมือง จ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๖-๙๖๖๘๖๖๙
ผู้ช่วย	นางราตรี พวงทับทิม	๘/๓ ถ.หนองจิก ซอย ๖ จ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๗๓๓๓ ๘๐๖๘, ๐ ๑๕๔๓ ๙๘๐๒
๕	นายจำนง กาญจนโสภณ	๓๙ ถ.มหาราช ซอย ๘ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.กระบี่ ๘๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๕-๖๑๑-๔๑๖ (นายสุรพงษ์ ๐๗๕-๖๑๑-๑๘๑)
ผู้ช่วย	นางประนอม กาญจนโสภณ	๓๙ ถ.มหาราช ซอย ๘ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.กระบี่ ๘๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๕-๖๑๑-๔๑๖

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๖	นายกิชา วิมลเมธี	๑๓/๒ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๕-๓๔๕-๑๘๖ ๐๗๕-๓๒๔-๐๑๐
ผู้ช่วย	นายสุนทร ทองเทพ	๗๖ ม.๔ ต.เข็ชรใหญ่ อ.เข็ชรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๑๙๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๗๙๗ ๗๓๘๓
๗	นายมณูญ ไยบัวทอง	๕๒/๑ หมู่ ๒ ต.คูริง อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ๘๖๑๔๐ โทรศัพท์ ๐๗๗-๕๕๙-๔๒๘, ๐๑-๙๗๙-๔๘๐๘
ผู้ช่วย	นางสาววนิดา รอดสิน	๔๖ ม.๑ ต.คูริง อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ๘๖๑๔๐ โทรศัพท์ ๐๙๕๕๓ ๑๖๗๘
๘	นายมูหามะสุกรี มะสะนิง	๑๑ ถนนมะกรูด ซอย ๙ ต.สะบารัง อ.เมือง จ.ปัตตานี โทรศัพท์ ๐๗๓-๓๓๓-๒๒๗
ผู้ช่วย	นางสาวสุภัทรา กาหะมะ	๔๐ ม.๔ ต.แป้น อ.สายบุรี จ.ปัตตานี ๙๕๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๙๙๗๔ ๙๙๔๒
๙	นายจิระศักดิ์ ท่อทิพย์	๔๐/๑ หมู่ ๓ ต.ป่าคลอก อ.ถลาง จ.ภูเก็ต ๘๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๗๖-๒๖๐-๐๙๐, ๐๑-๘๙๒-๙๒๐๔
ผู้ช่วย	นายสุภัตร์ พิบาลฆ่าสัตว์	๓๗/๒ ม.๓ ต.ป่าคลอก อ.ถลาง จ.ภูเก็ต ๘๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๗๖๒๖ ๐๐๒๐, ๐ ๙๕๙๑ ๔๖๙๔
๑๐	นางถนอม ศิริรักษ์	๔๒ ม.๔ ต.จะทิ้งพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา ๙๐๑๙๐ โทรศัพท์ ๐ ๗๔๓๔ ๗๔๓๐, ๐ ๙๗๓๒ ๙๑๑๔
ผู้ช่วย	นายไพฑูรย์ ศิริรักษ์	๙๙/๑๐๙ สวนสน ซอย ๖ ถ.กาญจนวนิช ม.๒ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา ๙๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๙๗๓๖ ๙๑๕๐

ภาคกลาง ตะวันออก

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๑	พระครูนิวริฐธรรมชั้นธี ผู้ช่วย นางสาวนารัตน์ ทองแท้	วัดจันเสน ต.จันเสน อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ ๖๐๒๖๐ โทรศัพท์ ๐๕๖-๓๓๙-๑๑๕-๖ โทรสาร ๐๕๖-๓๓๙-๑๑๕ ๑๕๖ ม.๑ ถ.จันเสน อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ ๖๐๒๖๐ โทรศัพท์ ๐ ๕๖๓๓-๙๐๙๗, ๐ ๑๗๙๔-๘๗๙๑
๒	นายเสน่ห์ แจ่มจิรารักษ์ ผู้ช่วย นางวิไลวรรณ แจ่มจิรารักษ์	๔๐/๑๒ หมู่ ๕ ต.บางเลน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี ๑๑๑๔๐ โทรศัพท์ ๐๒-๙๒๐-๐๐๕๘, ๐๖-๙๘๓-๓๕๙๙ ๔๐/๑๒ หมู่ ๕ ต.บางเลน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี โทรศัพท์ ๐๒-๙๒๐-๐๐๕๘, ๐๖-๙๘๓-๓๕๙๙
๓	นายล้วน ดนตรี ผู้ช่วย นายประสิทธิ์ ดนตรี นายพยุ่ง ทัฬหิมเจือ	๕๓ หมู่ ๕ ต.บางชะนี อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๒๕๐ โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๘๖-๓๔๖ (ที่อยู่เดียวกับครู) ๖๓/๑ ม.๕ ต.บางชะนี อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๒๕๐ โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๘ ๖๖๔๘๒
๔	นายกฤษณ์ ฤทธิเตชา ผู้ช่วย นางชุลีพร ฤทธิเตชา	๖๒ หมู่ ๑ ต.แคราย อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร ๗๔๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๖-๙๗๑-๐๕๖๙, ๐๒-๘๐๘-๘๕๖๒ โรงเรียนวัดอุดมรังสี (ป.ปิตุวรรณอุปถัมภ์) สำนักงานเขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู กทม. ๑๐๑๖๐
๕	นายอำนาจ มณีแสง ผู้ช่วย นางเสถียร มณีแสง	๗๗/๑ หมู่ ๕ บ้านดอน ต.เชิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง ๒๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๓๘-๖๑๔-๐๙๓ ๗๗/๑ หมู่ ๕ บ้านดอน ต.เชิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง ๒๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๓๘-๖๑๔-๐๙๓

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๖	นายพิเนตร น้อยพุกธา	๒๐/๑ หมู่ ๕ ต.บ้านยาง อ.เสนาไห้ จ.สระบุรี ๑๘๑๖๐ โทรศัพท์ ๐๓๖-๓๓๓-๒๔๖, ๐๑-๗๗๘-๘๐๘๘
ผู้ช่วย	นางไพลิน ศรีธัญญา	โรงเรียนเสนาไห้ “วิมลวิทยานุกูล” อ.เสนาไห้ จ.สระบุรี ๑๘๑๖๐ โทรศัพท์ ๐๙-๖๙๘ ๐๗๘๒
๗	นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์	ศูนย์สมุนไพรรและการแพทย์พื้นบ้าน ระดับอำเภอวังจันทร์ เลขที่ ๑๒๕ หมู่ ๖ บ้านคลองเขต ต.ป่ายุบโน จ.ระยอง ๒๑๒๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๓๘๙๖ ๒๐๒๕, ๐ ๑๙๘๓ ๘๑๘๙
ผู้ช่วย	นางสาวกรรณิการ์ ชุมแสงพันธ์	๙๙ ม.๑ ต.ป่ายุบโน อ.วังจันทร์ จ.ระยอง ๒๑๒๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๓๗๗ ๑๖๖๘
๘	นายบุญเลิศ ไทยทัตกุล	ศูนย์รวมสวนเห็ดบ้านอรัญญิก (ชุมชนคนรักเห็ด) ๓/๑ หมู่ ๘ ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๒-๔๔๑-๐๔๖๗, ๐๙-๑๑๓-๖๓๘๙
ผู้ช่วย	นางสาววิไล จิรมงคลการ	๖๐/๑๖๖ หมู่บ้านว.นิเวศน์ ถ.พุทธมณฑลสาย ๔ ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๖๕๑ ๖๒๙๖
๙	นายอุดม กสิปมาลัย	๗๘/๔ หมู่ ๑ ต.บางหลวง อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๙-๔๑๑-๘๓๙๔
ผู้ช่วย	นายสวาท พลายแก้ว	๑๖ หมู่ ๓ ต.บ้านหลวง อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๘๕๓ ๓๕๘๙
๑๐	นายสรณพงษ์ บัวโรย	สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม (บ้าน) ๙๙/๑๓ หมู่ที่ ๑๒ ต.ลาดใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม ๗๕๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๑-๓๑๕-๓๘๔๓ (๐๓๔) ๗๒๐-๓๕๖ (บ้าน)
ผู้ช่วย	นายบุญโปรด เจริญฤทธิ	๓ ม. ๑ ต.บางแก้ว อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม ๗๕๐๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๘๕๖ ๒๖๗๓

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ
๑๑	พระอธิการมนัส ขุนดิธมฺโม	วัดโพธิ์ทอง หมู่ ๒ ต.สแกลง อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๓๙-๒๒๕-๙๘๒, ๐๙-๕๕๕-๗๗๓๒
ผู้ช่วย	ผศ. เพ็ญจันทร์ วรรณรัตน์	๔/๗๑๓ ม.๙ ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๓๙-๓๒๔-๔๑๖
๑๒	นางมนรัตน์ สารภาพ	๓๕๗ หมู่ ๓ ไร่คุณมน ชุมชนบ้านหนองกระทุ่ม ต.หนองกุ่ม อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี ๗๑๑๖๐ โทรศัพท์ ๐๑-๙๔๔-๗๙๗๑ ๐๑-๙๑๕-๖๗๕๘
ผู้ช่วย	นางสาวดารณี ศรีละคร	๓๕๗ หมู่ ๒ ไร่คุณมน หมู่บ้านหนองกระทุ่ม ต.หนองกุ่ม อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี ๗๑๑๖๐ โทรศัพท์ ๐ ๑๒๕๙ ๗๘๑๙

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

ดร.สิริพร บุญญานันต์

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา

และพัฒนาการเรียนรู้

บรรณาธิการ

นายถวัลย์ มาศจรัส

นักวิชาการศึกษา ๘

หัวหน้ากลุ่มศิลปวัฒนธรรม กีฬา

และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้เขียน/ผู้เรียบเรียง

นายถวัลย์ มาศจรัส

นางกัลยาณี ปฏิมาพรเทพ

นางสาววัลภา เล็กวัฒนานนท์

นักวิชาการศึกษา ๗ ว.

นักวิชาการศึกษา ๖ ว.

ผู้ประสานงานการพิมพ์/พิสูจน์อักษร

นางสาวปิยะมาศ เม็ดไธสง

นักวิชาการศึกษา ๔

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ/รูปเล่ม

นายสมยศ พันธุ์ไธพารกุล

นางรัตนา เขมะพานิช

นางสาวบุศรา บุญเกิด

เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป ๖

เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๕

ออกแบบปก/รูปเล่ม

นายถวัลย์ มาศจรัส